БУГУН РЕСПУБЛИКАМИЗ ПОЙТАХТИДА

• БЕЛГИЛОВЧИ ЙИЛ МЕҲНАТ ВАХТАСИ
• ШАНБАЛИККА ШАЙМИСИЗ?

• ҚУРИЛИШ МАЙДОНЛАРИДАН ДАРАКЛАР
• Маданият хроникаси

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 78 (2366). 3 ЧОРШАНБА АПРЕЛЬ, 1974 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20 АПРЕЛЬ „Қизил шанбалик"

•Мўътабар даргоҳда

Доҳийга чексиз муҳаббат

Шу ойда В. И. Ленин Марказий музейи Тошкент филиали эшиклари очилганига 4 йил тўлади. Ана шу давр мобайнида мўътабар даргоҳни 2,5 миллиондан ортиқ киши зиёрат қилди. Улар биргина Ўзбекистон меҳнаткашлари эмас, балки бепоён мамлакатимизнинг юзлаб шаҳарларидан ва ер юзидаги 70 дан ортиқ мамлакатдан келган меҳмонлардир.

Мўътабар даргоҳнинг экспозициялари ва унинг фондлари ой сайин бойиб бормоқда. Бу ишда музейнинг жамоатчи ходимлари яқиндан ёрдам беришяпти. Ана шулардан бири Тошкент трактор заводининг слесари Леонид Митрофанович Межуевдир. Илғор ишчи бўш вақтларида мисга нақш солиш санъати билан шуғулланади. Унинг «В. И. Ленин Кремль фонида», К. Маркс ва Ф. Энгельс портретлари республика кўргазмаларида муваффақият билан намойиш қилинган. Ишчи санъаткорнинг В. И. Ленин портрети ва Ю. А. Гагарин барельефи ана шу музей учун тайёрланган.

Бугун

Л. М. Межуев мўътабар даргоҳга доҳийнинг яна бир портретини армуғон қилди. Совет Ўзбекистонининг 50 йиллигига бағишланган бу асар қизил мисдан тайёрлангандир.

Уйсозлар йиғилиши

КУНИ КЕЧА УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИДА КОММУНИСТИК ШАНБАЛИКНИ НАМУНАЛИ УТКАЗИШГА БАҒИШЛАНГАН ЙИҒИЛИШ БУЛДИ. Йиғилишда комбинат бирлашган касаба союз комитети раиси М. Карачун сўзга чиқиб, меҳнат байрамини ҳар йилдагидек бу йил ҳам катта кўтаринкилик билан ўтказиш ва шу куни қилинадиган иш режалари ҳақида гапирди.

«Қизил шанбалик»да комбинат ишчи хизматчиларидан 4 минг 128 киши иштирок этади. Шу куни асосан 8 та юбилей қурилиш объектларида 98 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилади. 6 минг 189 сўм беш йиллик жамғармасига ўтказилади.

Қурувчилар шаҳримиз объектларига 200 кубометрдан ортиқ темир-бетон маҳсулотлари етказиб беришади. Темир-бетон заводи ишчилари эса 20 минг сўмлик бинокорлик материаллари тайёрлайдилар.

Меҳнат байрамида комбинат қурувчилари шаҳримизни кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишларида ҳам актив иштирок этадилар. Жумладан, шу куни улар Ҳамза райони хиёбонлари, кўчалари, шунингдек, янги фойдаланишга топшириладиган бир қатор объектлар атрофларига 4 минг 518 туп дарахт кўчатлари ўтказадилар. Бинокорлар умумий майдони 16 минг 950 квадрат метр қурилиш объектларини саранжом-саришта қиладилар.

Бунёдкорлар аҳди

«Висотстрой» трести қурувчилари коммунистик шанбаликни намунали ўтказиш учун қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Трестда меҳнат байрамига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда трест бирлашган касаба союз комитети раиси Г. Мифтахов сўзга чиқиб, «Қизил шанбалик»да қилинадиган иш режалари билан бунёдкорларни таништирди.

Трест қурувчилари меҳнат байрамига ҳамжиҳатлик билан қатнашиб, шу куни шаҳримиз объектларида 20 минг сўмликдан ортиқ ишларни бажарадилар.

Бинокорлар кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишларида ҳам актив қатнашиб, шу куни уч километрдан ортиқ ариқлар тозаланади. 500 туп мевали ва манзарали дарахт, минг туп гул кўчатлари ҳамда минг тупдан зиёд яшил буталар ўтқазилади. Трест бинокорлари шу куни 20 тоннадан ортиқ металлом йиғадилар. Улар «қизил шанбалик»да тушган маблағнинг 2 минг сўмини беш йиллик жамғармасига ўтказишга аҳд қилишди.

Беш йиллик фондига

В. И. Ленин туғилган куннинг 104 йиллиги арафасида пиллакашлик фабрикаси меҳнаткашлари «Қизил шанбаликка» чиқиб, беш йиллик фондига 1500 сўм топширишга аҳд қилдилар. 20 апрель куни фабрика азаматларидан 250 киши дастгоҳларда ишлаб 80 килограмм ипак беради.

Фабрика аҳли Октябрь район меҳнаткашларининг барча тошкентликларга қарата шаҳримизни гўзал ва кўркам қилиш борасидаги мурожаатларига қўшилиб 300 мевали ва манзарали дарахт, 500 туп гул ва яна шунча яшил тўсиқлар экишади.

МЕНИНГ БЕШ ЙИЛЛИГИМ

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕЁР

Ойлик топшириқларни ортиғи билан бажариб, коллективда обрў топаётган ҳамкасбларимга ҳавасим келарди. Шунинг учун илғорларга тенглашишга, улардан ўрнак олишга ҳаракат қилдим. Смена тугагач, цехимизда ўзаро мусобақа якунларини қайд этиб борувчи тахтачага қарадим. Фамилиям рўпарасига 150 рақами ёзиб қўйилибди. Бу яхши кўрсаткич, бироқ кунлик топшириқларни икки ҳисса қилиб бажарган кезларим ҳам кўп бўлаяпти. Қолипчилик касбида эса, бундай юқори кўрсаткичга эришиш ўзига хос маҳоратни талаб этади. Чунки ҳар бир жиҳоз ўзининг технологик ҳолатига қараб тайёрланади. Модель тахтачаси ўрнига стерженни озгина нотўғри ўрнатилса бас, тайёрланаётган жиҳозлар бракка чиқаверади. Агарда цехимиздаги қолипчилар ҳар куни биттадан бракка йўл қўйишадиган бўлса, смена давомида коллективимиз 150 сўмдан зиёд зарар кўрар экан. Бу эса, бизни ўз ишимизга масъулият билан қарашга даъват этади.

Чўян эритиш печи гуриллаб ишлаб турарди. Яна 15 минутдан сўнг 1400 даража ҳароратда эритилган чўян оқиб туша бошлайди. Бироқ, қуювчи Володя Карповнинг бетоб бўлиб қолгани ҳақида хабар келтиришибди. Қайтадан кийиниб, иш бошлашга тўғри келди. Ҳамкасбларимга ёрдам бериш иштиёқи билан чарчоқни ҳам унутдим. Чўян эритувчи Ҳусан Мақсудов менга тез-тез маслаҳатлар бериб, эҳтиёт бўлиб ишлашимни тайинларди. Моҳир чўян қуювчи Тожибой ака Миржалилов иложи борича менга енгиллик яратишга ҳаракат қиларди. Чиндан ҳам оғирлиги 40 килограммдан зиёд чўян тўлдирилган чўмични тўғрилаб қуюш осон эмасди. Ўша куни икки смена ишлаган бўлсам ҳам чарчаш нима эканлигини билмадим. Ҳамкасбларимнинг менга бўлган ишончи кучимга-куч қўшиб юборди. Ўша куни мен худди етукликка имтиҳон топширгандай бўлдим. Бироқ ҳар қанча тиришсам ҳам, анчагина бракка йўл қўйибман. Лекин ҳамкасбларим мени қойишмади. Балки улар маслаҳатлар бериб йўл-йўриқлар кўрсатди. Ҳамкасбларимнинг бундай илиқ муомаласидан ниҳоятда руҳланиб кетдим. Мана, ҳозир иккала касбни ҳам бемалол уддалаяпман. Маҳсулотларим сифати ҳам аъло. Корхонада биринчи бўлиб, беш йиллик топшириқларни тўрт йилда бажариш ташаббуси билан чиқдим. Менинг ташаббусимни заводимизда кўплаб ишчилар қўллаб-қувватлашмоқда. Илғорликка интилган киши тобора юксалаверар, улғаяверар экан. Мана, 8 йилдирки, цехимиздаги ўзаро меҳнат беллашувида ютиб чиқаяпман. Мен бундай муваффақиятларга иш соатларидан унумли фойдаланиш ҳисобига эришаяпман. Тўғриси, мени ва ҳамкасбларимни илғорликка чорлаётган кучнинг манбаи қаерда. Шу саволга жавоб бермоқчиман.

Коллективимизда КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати муҳокама қилинаётган бир пайтда биз ишчиларга, айниқса, қуйидаги жумлалар жуда маъқул бўлди. Унда, «1974 йил планини тўла ва ошириб бажариш шу беш йилликни муваффақиятли тугаллаш учун аниқловчи аҳамиятга эга бўлибгина қолмай, балки келгуси беш йилликда иқтисодий потенциални ошириш ва халқнинг моддий фаровонлигини ва маданий савиясини тобора юксалтириш учун мустаҳкам негиз яратиш йўлидаги муҳим қадам ҳам бўлади» дейилади. Бу ҳақиқатни коллективимиз мисолида олиб кўрмоқчиман. Биз ишчилар, қанчалик кўп меҳнат қилганимиз сари турмушимиз шунчалик яхшиланиб, маданий ва фаровон ҳаёт кечиряпмиз. Худди шу туйғу кучимизга-куч, ғайратимизга-ғайрат қўшиб турибди. Шунинг учун ҳам сафимизда илғорликка интилаётган кишиларнинг сафи тобора ортиб бораяпти. Ишлаб чиқаришда ҳам катта муваффақиятларни қўлга киритаяпмиз.

Бу цехга саккиз йил илгари келганимда, кўп ишлар қўл кучи билан бажарилар эди. Эндиликда техника зиммасига юклатилган. Жиҳозлар ишлаб чиқариш ҳам ҳозирда тўрт марта кўпайтирилди. Айниқса қолипчиларга шаҳримиз қурилиши учун муҳим бўлган траплар ва водопровод жиҳозларини тайёрлаш қийин иш ҳисобланади. Мен бу жиҳозларни тайёрлашни жуда яхши ўзлаштириб олдим. Мени ўз касбимга ихлос қўйишимда устозим Эргаш ака Абдураззоқов ва цехимиз бошлиғи Николай Дойнеколарнинг хизмати катта. Улар менга фақат касб сирларинигина ўргатиб қолмасдан, балки қандай яшаш, қандай курашиш кераклигини тушунтириб боришди.

Юбилей йилида коллективимиз зиммасида улкан вазифалар турибди. Бу йил биз, шаҳримиз қурилишига 60 минг квартирани жиҳозлашга етадиган санитария-техника буюмлари етказиб беришимиз керак. Шунинг учун ҳам бутун имкониятларни ишга солиб, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириб ва унинг сифатини яхшилаб бораяпмиз. Цехимиз коллективи ўтган уч ой давомида 15 минг квартирани жиҳозлашга етадиган буюмлар ишлаб чиқарди. Бу эса планда белгиланганидан анча кўпдир. Заводимиз партия ва касаба союз ташкилоти меҳнат илғорларини ўз вақтида рағбатлантириб бораётгани учун ҳам, сафимизда изланувчилар, яратувчилар сафи ортиб бораяпти. Қатор цехларда беш йилликни муддатидан илгари бажариш иштиёқи билан меҳнат қилаётган ишчилар етишиб чиқаяпти. Улардан айниқса, монтаж цехининг пайвандчиси Турсунбой Ҳакимов, вентиляция цехининг тунукасози Эркин Раҳимовлар ўрнак бўлишмоқда. Яқинда республикамизнинг 9 донгдор ишчиси шу беш йилликда, ўнинчи беш йиллик топшириқларини бажариш ташаббуси билан чиқди. Бу эса кўпчилик меҳнат илғорларини руҳлантириб юборди. Мен ҳам бутун имкониятларимни ҳисоблаб чиқиб, юбилей йилида зиммамга оширилган мажбурият олиб меҳнат қилаяпман. 1974 йил планини ва беш йиллик топшириқларни Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллик тўйи арафасида бажаришга эришаман.

Акром ҲОЛБОЕВ.
Санитария-техника жиҳозлари заводининг қуювчиси. Коммунистик меҳнат зарбдори.

«Юлдуз» тикувчилик фирмасининг коллективи аҳолининг кийим-кечакларга ўсиб бораётган талабини қондириш учун социалистик мусобақани авж олдириб, маҳсулот ишлаб чиқаришни тобора кўпайтирмоқда.

СУРАТДА: фирманинг илғор тикувчиларидан (чапдан ўнгга) Ҳ. Алматова, Р. Мустафина ва М. Турдиевалар.

И. Шоиноғомов фотоси.

ҚАРДОШЛАР ҲУРСАНД

«Ташхимсельмаш» заводи машинасозлари деярли ҳар куни республикамиз ва мамлакатимизнинг кўплаб қардош республикаларига қишлоқ хўжалик машиналари юборишяпти.

Кеча

ЗАВОД ЦЕХЛАРИДАН ҚАРДОШ ОЗАРБАЙЖОН РЕСПУБЛИКАСИГА «ОВХ — 14» МАРКАЛИ 14 ТА ПУРКАГИЧ МАШИНА ЖЎНАТИЛДИ.

Корхона аҳли бир неча йилдан буён Арманистон ва Қозоғистон республикаларини ҳам ўз маҳсулотлари билан таъминлаб келаяпти.

Бугун

АНА ШУ РЕСПУБЛИКАЛАРГА НАВБАТДАГИ БУЮРТМА ЖЎНАТИЛДИ. ЖУМЛАДАН, АРМАНИСТОНЛИК ДЎСТЛАРИМИЗГА 7 ТА, ҚОЗОҒИСТОН ЧЎЛҚУВАРЛАРИГА 14 ПУРКАГИЧ МАШИНА ЮБОРИЛДИ. Айни кунларда завод ишчилари юқори унум билан ишлаб, қардош Қорақалпоғистон буюртмасини тахт этишмоқда.

ВАҚТДАН ЎЗИБ

Бу йил Тошкент уйсозлик комбинати коллективи зиммасида масъулиятли вазифалар турибди. Улар олтита юбилей объектида меҳнат қилиб, уни тез ва сифатли фойдаланишга топширишга аҳд қилишган. Юксак мақсадларга эришиш ниятида комбинатнинг барча коллективлари оширилган социалистик мажбуриятлар олган ҳолда меҳнат беллашувини авж олдириб ишлашмоқда.

Бугун

комбинатга қарашли йирик панелли уйсозлик заводининг Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, коммунист Исмоил Орипов бошлиқ бетончилар бригадаси меҳнат календарида 1975 йилнинг май ойини кутиб олди.

Биринчи пардоз ишлари бошқармасининг С. Силкин бошлиқ бўёқчилар, 26-қурилиш бошқармасининг С. Саматов бошлиқ комплекс, йирик панелли уйсозлик заводининг П. Носов бошлиқ бригадалари аъзолари ҳам улардан ортда қолишмаяпти. Бу коллективлар шу кунларда 1975 йил март ойи ҳисобига иш бажаришмоқда.

Муддатидан илгари

Юнусобод массивида турар жой бинолари қурилишига «Ташсантехгазмонтаж» тресли биринчи монтаж бошқармаси бинокорлари унумли улуш қўшмоқдалар.

Бугун

Ҳ. Зокиров бошлиқ сантехниклар бригадаси массивнинг А-4 микрорайонидаги 43, 44, 45, 72 квартирали турар жой биноларига санитария техникаси жиҳозлари ўрнатишни муддатидан илгари тугаллашди.

ЁШ ПАХТАКОРЛАР АНЖУМАНИ

Ўзбекистон ёш пахтакор олимлари ва пахтачилик илғорларининг йиғилиши бўлди. Йиғилиш Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, Ўзбекистон қишлоқ хўжалик ва совхозлар министрликлари томонидан уюштирилган эди.

Анжуманни Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президенти, академик О. С. Содиқов қисқача кириш сўзи билан очиб, олимлар эътиборини пахтачиликнинг энг муҳим масалаларига қаратди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Ғофуржонов ўз докладида пахтадан мўл ҳосил етиштиришда ёш мутахассисларнинг намунали иш тажрибалари ва бу тажрибаларни кенг қулоч ёйишида жойларда комсомол ташкилотларининг вазифаларига батафсил тўхталиб ўтди.

Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси С. Йўлдошев пахтачиликда ҳосилдорликни оширишнинг бир қатор янги омиллари ва уларнинг истиқболлари ҳақида гапирди.

ИШЧИЛАР ХИЁБОНИ

Тошкент тажриба-пиллакашлик фабрикаси ишчилари ҳашар уюштириб, фабрика территориясини тозалаш, янги кўчатлар экиш билан бирга, 1-Қорақамиш массивининг янги 4-микрорайонида хиёбон ташкил этишга киришишди. Улар бу ерга 300 туп дарахт, 250 та турли кўчатлар экиб, 200 метр ариқни тозалашди.

Ҳашарда А. Орипов, Р. Юсупов, Т. Файзиев, Р. Қодирова, Д. Бектошев каби ишчилар, инженер-техник ходимлар барчага ўрнак кўрсатишди.

•Пойтахтимиз гўзал ва кўркам бўлсин!

БАЛКОНЛАР КЎЧАЛАРИМИЗ ҲУСНИ

Тошкент шаҳар совети ижроия комитетининг ободонлаштириш бўйича йиғилиши ишчанлик вазиятида ўтди.

Октябрь район ободонлаштириш хизматчилари ҳавонинг яхши келишидан фойдаланиб, яна 15 гектарлик майдонда хиёбон ташкил қилиш мажбуриятини олдилар. Шаҳар уй-жой бошқармаси эса, кўчат ўтказиш планини ортиғи билан бажариб, турар жой массивларида ЖЭКлар ёрдами билан 40 минг дарахт ва 130 мингдан ортиқ яшил тўсиқлар экди. Ҳозирги кунда уйларнинг балконларини янада кўркам қилиш борасида ишлар қизиб кетди. Балконларга ўрнатиладиган яшиклар тайёрланиб, 270 минг дона сальвия келтириб қўйилди. Биринчи навбатда бу гуллар Ленин, Навоий кўчасидаги ва Луначарский шоссесидаги тўққиз қаватли биноларнинг балконларини кўркам қилади. Бу ишларнинг ҳаммаси турар жой ташкилоти ишчиларининг кучи билан бажарилади.

Бу умумхалқ ишида ҳар бир хонадон ўз балконини озода тутиш билан бирга, уни кўркам қилиши ҳам зарур. Ёввойи узумлар, гуллар ва сальвияни аҳолига турар жой ташкилотлари ўз вақтида етказиб берди.

Штаб йиғилишида ҳамон қолоқлар сафидан ўрин олганлар изза қилинди. Буларга савдо бош бошқармаси, маданият бошқармаси ва шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими киради. Биз бу борада кишилар саломатлигини кўзлаб, уларга ўз вақтида ёрдам қўлини чўзадиган шифокорларни яхши иштирок этмаётганлигидан таажжубдамиз. Ахир, уларнинг ўзлари шифокорлар қўли билан «Саломатлик хиёбонлари» ташкил қилиш ташаббуси билан чиққан эдилар-ку.

Қўйлик — 3 массивида кўчат ўтказиш ишлари қониқарсиз аҳволда олиб бориляпти. Рақамлардан ҳам кўриниб турибдики, бу ерда дарахт ўтказиш плани анча орқада. Ана шу массивни янада кўркам ва обод қилиш учун қимматли дақиқалардан унумли фойдаланган ҳолда, кўчат ўтказишни уюшқоқлик билан, тезда ўтказиш лозим.

Маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси хизматчилари ўз корхоналари атрофида дарахт ўтказиш имкони бўлмаганлиги учун, улар ўз кучлари билан Юнусобод массивида хиёбон ташкил қилишни лозим кўришди. Уларнинг бу ташаббуси маъқулланиб, майдонча ажратилиб, ҳамма зарур нарсалар келтирилди.

Шаҳримиз ўқувчилари бу йилги ободонлаштириш ойлигида уюшқоқлик билан иштирок этишяпти. Улар 20 минг дона гул ўтказишди. Ҳозирги кунда шаҳримиздаги 12 та мактаб теплицаларида сальвия ўстирилмоқда.

Газетхон газета саҳифаларида сальвия гули ҳақида ўқиб, бу қандай гул экан деб ўйлаши мумкин. Бу янги гул бўлиб, ҳозирги кунда жуда кўпайтирилмоқда. Ўзининг гўзаллиги билан кишини мафтун қиладиган бу гул фақат балконларимизнигина чиройли қилибгина қолмасдан, майдон ҳуснига ҳам ҳусн қўшади. Бу гулни кўпроқ сувли ерга экқан маъқул. Ҳозирги кунда манзарали боғдорчилик совхози теплицаларида 3 миллион дона ана шу гулдан бор. 5 апрелдан бошлаб уни ўтқазиш бошланади.

Штаб мажлисида Тошкент ҳалқа автомобиль йўлини ободонлаштириш ҳақида ҳам гапирилди. Шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитети қарорлари баъзи ташкилотлар томонидан қониқарсиз бажарилаётганлиги қайд этилди. Бунга пахта уруғчилиги станцияси (директори Родимцев) мисол бўла олади. Ҳанузгача бу ерда кўчат ўтказиш бошлангани йўқ.

Ю. БИРЕНБАУМ.

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

◆ «Тўққизинчи чақириқ СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссиясининг составини тасдиқлаш тўғрисида «Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармони эълон қилинган.

◆ 2 апрелда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида республика халқ хўжалиги турли тармоқларининг илғор ходимларига тантанали вазиятда СССР орден ва медаллари топширилди.

◆ Кеча Москвада Катта Кремль саройида СССР Композиторлар союзининг бешинчи съезди очилди. Съезд социалистик санъатни янада ривожлантириш вазифаларини муҳокама қилади.

•Аҳолига қулайлик

САБЗАВОТ МАГАЗИНИ

Бугун

ШАҲАР САВДО БОШҚАРМАСИГА ҚАРАШЛИ РЕМОНТ-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИНИНГ БИНОКОРЛАРИ СЕРГЕЛИ ЙУЛДОШ ШАҲАРЧАСИДА САБЗАВОТ МАГАЗИНИНИ ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРДИЛАР. Икки корпусдан иборат савдо корхонаси Тошкент областининг колхоз ва совхозларидан келтириладиган ноз-неъматларни сотишга мўлжалланган.

Магазин бўлимлари чиройли қилиб безатилган. Бу ерда 12 ходим харидорларга хизмат кўрсатади.

Куба ҳукумати меҳнаткашларнинг ҳордиқ чиқариши тўғрисида катта ғамхўрлик қилмоқда. Меҳнаткашларнинг аксарияти ёзда — шакар қамиши ўрими мавсуми тугаб, заводларда қайта ишлаб бўлингандан сўнг отпускага чиқишади. Май-октябрь ойларида Варадеро, Касильда, Гуанабо қум пляжларидаги ажойиб курорт комплекслари, тоғли Пинар-дель-Рио, Лас-Вильяс, Орьенте вилоятларидаги дам олиш уйлари, туристик марказлар уларнинг ихтиёрига бериб қўйилади.

СУРАТДА: Валле де Виналесдаги Лос Хозминос туристик маркази.

Перnotably Латина—ТАСС фотоси.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

◆ ВАШИНГТОН. Қўшма Штатларда жиноятчилик тўхтовсиз кўпайиб бормоқда. Федерал текшириш бюросининг хабар беришича, ўтган йилнинг уч ойи мобайнидагина мамлакатда илгариги кварталдагига нисбатан 16 процент кўп жиддий жиноятлар содир бўлган. Айниқса ўрта ва кичик шаҳарчаларда, шунингдек шаҳарлар атрофида жиноятчилик тез кўпаймоқда.

Матбуотнинг ўқтириб ўтишича, федерал текшириш бюроси эълон қилган маълумотлар жиноятчиликнинг ҳақиқий кўламини тўла акс эттирмайди. «Вашингтон стар-ньюс» газетасининг ёзишича, жиноятчиликнинг ҳақиқий миқёслари маҳаллий ҳокимият эълон қилган расмий маълумотлардан кўра анча кўп.

◆ РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. Рио-де-Жанейрода таксидан фойдаланиш ҳақи 50 процентдан зиёд ошди. Бензин ва ёнилғи-мойлаш материаллари нархи доимо ошиб бораётганлиги учун ҳам таксига тўланадиган ҳақ оширилди. Расмий хабарга айтилишича, 5 апрелдан бошлаб бензин ва ёнилғи-мойлаш материаллари нархи ўрта ҳисобда 32 процент ошади.

◆ КАНБЕРРА. Янги Жанубий Уэльс штатида бензин ташийдиган машиналарнинг шофёрлари иш ҳақининг оширилишини ва меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб қилиб, иш ташладилар. Шунинг натижасида бензин колонкаларига ва «Шелл» халқаро нефть компаниясига автомашиналарига, техника хизмати станцияларига бензин ва дизел ёқилғиси етказиб бериш тўхтатилди. Штатнинг маркази — Сиднейда икки мингта бензин станцияларининг кўпчилигида бензин йўқ, бензин мавжуд бўлган колонкаларда сон-саноқсиз автомобиллар навбат кутиб турибди.

◆ ЛОНДОН. Кейинги 15 йил мобайнида Англияда касалхоналар сони 9 процент, ундаги ўринлар сони эса 6 процент камайди.

Энг оддий операция учун инглизларга бир неча ой навбат кутишга тўғри келмоқда. Газеталар, касалхоналарда баъзан беморлар бир йилдан кўп навбат кутиб турадилар, деб ёзади. Мамлакатнинг клиникалари ва касалхоналарида медицина ходимларининг етишмаётганлиги аҳволни яна ҳам мураккаблаштириб қўйди.

Муҳим резерв

Ҳозир ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларида катта техник юксалишлари кўзга ташланади. Янги-янги такомиллашган машина ва дастгоҳлар яратилмоқда. Бироқ ишлаб чиқаришга серунум техника воситаларини ўрнатиш билан иш битмайди. Улардан мумкин қадар самарали фойдаланиш билан маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришга эришмоқ зарур. Биз техника воситаларидан оқилона фойдаланишимиз орқали ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишимиз ва иқтисодий кўрсаткични яхшилашимиз мумкин. Чиндан ҳам, ишлаб чиқаришнинг ҳамма участкаларида машина ва дастгоҳлардан кўп фойдаланиш масаласи асосий ва муҳим ишлардан бири бўлиб қолмоқда. Чунки маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг таннархини камайтиришга машина ва дастгоҳлардан самарали фойдаланиш орқали эришиш мумкин.

Заводимиз партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва халқ контрол группасининг асосий вазифалардан бири ишлаб чиқаришни замонавий техника воситалари билан таъминлаш бўлибгина қолмасдан, балки улардан имкони борича тўлиқ фойдаланиш билан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳам қаратилган.

Мана, заводимизнинг қатор участкалари серунум программа бошқарув дастгоҳлари билан таъминланди. Шунингдек, қатор цех ва участкалари бутунлай программа бошқарув усулига кўчирилаётгани қувончли ҳол, албатта. Заводимизда Иттифоқда биринчи бўлиб, катта ҳажмдаги деталларга ишлов берувчи беш координатли дастгоҳлар ишга туширилди. Бу эса, деталларга ишлов бериш учун кетадиган вақтни қисқартириш билан, кўплаб иқтисодий фойда бермоқда. Ишлаб чиқаришга жорий қилинган бундай техника воситалари қўл кучи билан қилинадиган меҳнатни енгиллаштириш билан маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқда, унинг сифатини яхшиламоқда, бракка бутунлай барҳам бермоқда. Масалан, яқин-яқинларда ҳам заводимизнинг 96-цехида кичик ҳажмдаги ғилдиракларга тиш тайёрлаш ишлари қўл кучи билан бажарилиб, слесарларнинг ишлари анчагина унумсиз бўларди. Ҳозир участкага Витебск станоксозлик заводидан келтирилган «5Б525» типидаги ярим автоматик дастгоҳлар, цехда меҳнат унумдорлигини бир неча марта оширди ва маҳсулот сифатини яхшилади. Бундай ярим автоматик дастгоҳни бошқараётган Виталий Кушнарёв шундай деди:

— Жуда фойдали машина. У ғилдиракларга тиш чиқаришда оғиримизни енгил қиляпти. Бундай дастгоҳларни бошқариш жуда гаштли.

Яқинда корхонамизга «Матрикс» типидаги янги дастгоҳлар ўрнатилди. Бу эса деталларнинг устки томонига резьба очишда жуда қўл келмоқда. Шуни назарда тутиб айтадиган бўлсак, шу участканинг ўзига, гайкаларга резьба очадиган ва уни силлиқлайдиган дастгоҳ ўрнатилиши зарур. Шунингдек, заводимизнинг бошқа участкаларига ҳам мураккаб деталларни тайёрлайдиган техника воситалари ўрнатишни талаб қилади. Шу билан бирга, биз ишчилар меҳнат унумдорлигини оширувчи техника воситаларидан самарали фойдаланиш йўлларини яхши ўзлаштириб боришимиз керак. Чунки дастгоҳларнинг узоқ вақт бузилмасдан ишлаши, уни бошқараётган ишчининг малакасига ва унинг меҳнатга бўлган ихлосига боғлиқ, деб бемалол айтиш мумкин.

Бироқ шуни ҳам айтиш керакки, ёш ишчилар бошқараётган дастгоҳлар тез-тез бузилиб туради. Лекин буни ўз ишига масъулиятсизлик билан қараш, деб тушунмаслик керак. Гап ишчининг ёшида эмас, балки унинг техника сирларини қанчалик қунт билан ўрганишига боғлиқ. Ўзингизни цехга янгигина келган шогирд ўрнида қиёс қилиб кўринг-а. Масалан, шундай кезларда фрезерчи шогирдга нимани ўргатиши мумкин? Албатта, аввало, детални қандай қилиб тез ва соз тайёрлаш йўлини ўргатади. Дастгоҳларни ўз вақтида мойлаб, унинг техник ҳолатига риоя қилишни ўргатиш эса, иккинчи планда қолиб кетади. Биз асраб-авайлаб ишлатилган дастгоҳларнинг кўпга чидаши ва ремонт муддати қисқаришини яхши биламиз. Шунингдек, ишлаб чиқариш жараёнида машина ва механизмлар аста-секин емирилиб боришини ҳам унутмаслигимиз керак. Бундай ҳолларда дастгоҳлар чинакам ремонттталаб бўлиб қолади. Ҳатто, ремонтдан кейин ҳам илгариги ҳолатини тиклаб бўлмай қолади. Унинг айрим деталларини заводнинг ўзида тайёрлашга тўғри келиб қолади. Бундай кезларда ремончи слесарлар эҳтиёт қисмлар етишмаслигидан тез-тез шикоят қилишади. Бу ҳақда цехимиз ремонтчилар бригадасининг бошлиғи Ранас Гайнуллин шундай деди:

— Дастгоҳларни ремонт қилишда подшипниклар топиш бир муаммо. Ҳатто, бундай подшипниклар номерини айтиш ҳам мумкин. Улар 942[20 203; 7206, 2007107; 46117 ва бошқалар. Шунингдек, «1 К62» типидаги токарлик дастгоҳларига тормоз ўрнатгичлари, «6Н12» маркали фрезерлик дастгоҳларига эҳтиёт қисқич деталларни топиб бўлмайди.

Гап машина ва механизмлардан унумли фойдаланиш устида кетар экан, буни ўзим ишлаётган 27-цех мисолида олиб кўрмоқчиман. Цехимиз маъмурияти иложи борича дастгоҳлардан унумли фойдаланиш учун барча чораларни кўриб келаяпти. Бунда дастгоҳлардан фойдаланиш коэффициенти биринчи сменада яхши бўлмоқда. Лекин цехимиздаги техника воситалари тобора «кексайиб» бормоқда. Уларнинг кўплари бундан 15—16 йил илгари ўрнатилган бўлиб, ҳозирги кун талабига тўла жавоб бера олмайди.

Цехимиз слесари А. Круглов бундай деди:

— Цехимизда пармалаш дастгоҳлари пармаларини созловчи чарх ўрнатилмаган. Чархловчилар олдига борсанг, улар ўз ишлари билан банд бўлишади. Уларни бўшашларини кутиш керак. Бироқ, чархловчилар билан ёнма-ён «6Н12П» фрезерлик дастгоҳи, «6Н11КП» маркали четки кесув дастгоҳи ва бошқа вертикал кесувчи фрезерлик дастгоҳлари ҳеч қандай фойда келтирмасдан бекор турибди. Шуниng ўрнига кичкинагина чархловчи дастгоҳ ўрнатилганда жуда фойдали иш бўлар эди.

С. ЧИНАЕВ,
Чкалов номидаги авиация заводи фрезерчиси.

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатида мамлакатимиз халқ хўжалигининг барча меҳнаткашларига ўзаро социалистик мусобақани қизитган ҳолда меҳнат унумдорлигини ўстириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга даъват этилади. Бу мақсадга эришиш, ишлаб чиқаришга янги такомиллашган техника воситаларини жорий қила бориш, илмий техника тараққиёти асосида илғор иш усулларини қўллаш билан, ҳар бир техника воситасидан иложи борича кўпроқ фойдаланишни талаб қилади.

Тошкент меҳнаткашлари 1974 йилга олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажариш мақсадида ишлаб чиқаришга фан ва техника ютуқларини жорий қила бориб, авиация заводининг фрезерчиси СССР Олий Советининг депутати А. Девятова ташаббуси асосида, ҳар бир меҳнат участкасида юқори меҳнат унумдорлигига эришиш учун «Техника воситаларидан иложи борича самарали фойдаланайлик!» шиори билан меҳнат қилмоқдалар. Тўқув машиналарининг техник имкониятларини эътиборга олган ҳолда, тўқимачилик комбинати тўқувчилари А. Казанцева ва Е. Губиналар машиналарга хизмат қилиш вақтини қисқартириш ҳисобига зичлаштирилган график усулига ўтиб ишлаш билан машиналардан фойдаланиш коэффициентини яхшилашга эришдилар. Ҳозир ишлаб чиқаришнинг кўпгина соҳаларида шаҳримиз ва республикамизнинг қатор шаҳарларида бу икки донгдор тўқувчининг ташаббускорлик ҳаракати қизғин қўллаб-қувватланмоқда. Ташаббускорлар ишлаб чиқаришда юқори меҳнат унумдорлигига эришиш ва яхши маош олиш, техника воситаларининг тайёрлиги ва улардан фойдаланиш коэффициентини ошира боришга боғлиқ эканлигини исбот қилиб берди.

Қатор ташкилотлар ишлаб чиқаришга янги техника воситаларини жорий қилиб бориш ишларига асосий эътиборни қаратиш билан, дастгоҳларни тузатувчи ишчиларнинг меҳнатини намунали ташкил қилиш, машина ва механизмлардан фойдаланиш коэффициентини ошириш ҳар бир дастгоҳ қувватидан тўлалигича фойдаланиш ишларига катта эътибор берилмоқда. Масалан, беш йилликнинг ўтган уч йили ичида «Ташхимсельмаш», «Компрессор», «Миконд», «Ташэлектромаш» заводлари ва «Сигнал» техника ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат унумдорлигини ўстириш билан маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтиришга эришдилар. Улар бу ютуққа асосан машина ва механизмлардан оқилона фойдаланиш орқали эришдилар. Бироқ шаҳримизнинг кўпгина корхона ва ташкилотларида дастгоҳлар қувватидан тўлалигича фойдаланиш ишларига етарли эътибор берилаётгани йўқ. Текшириб кўришлар, асосан, машинасозлик саноатида дастгоҳ ва жиҳозлардан фойдаланиш коэффициенти жуда паст эканлигини кўрсатади. Бу соҳа бўйича техника воситаларидан энг кўп фойдаланиш қуввати фақат ишлаб чиқаришнинг тўртдан уч қисмига тўғри келади. Қатор машинасозлик заводларида металларга ишлов берувчи дастгоҳ ва ускуналардан ишлаб чиқаришда бутунлай фойдаланилмасдан келинмоқда. Ўтган йили машина ва механизмлардан фойдаланиш аҳволи бўйича ўтказилган текширув натижаси шуни кўрсатдики, экскаватор заводи ва абразив комбинатида дастгоҳ ва ускуналардан фойдаланш коэффициенти смена давомида атиги 0,83 процентни ташкил этган холос. «Подъёмник» заводида эса, бундан ҳам паст кўрсаткичнинг гувоҳи бўламиз. Уларда фойдаланиш коэффициенти 0,82 процент, ювилер заводида эса 0,43 процентни ташкил этади.

Бундай йўқотишлар шаҳримиз миқёсида олиб кўриладиган бўлса, жуда катта зарар келтириши кўзга ташланади. Масалан, шаҳримиз машинасозлик корхоналарида техник жиҳозлардан фойдаланиш коэффициентини 0,1 процентга ўстирилиши, йилига 90 миллион сўмлик қўшимча маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлайди. Техника воситаларидан самарали фойдаланиш имконияти ана шундай муҳим ишлардан бири саналади. Шаҳримиз саноат корхоналари зиммасида беш йилликнинг тўртинчи белгиловчи йилида катта вазифалар турибди. Пойтахтимиз саноатчилари ишлаб чиқариш ҳажмини 1973 йилга нисбатан 7,2 процентга ўстиришлари керак. Бундай ютуқларга фақат ишлаб чиқаришга янги техника воситалари жорий қилиб, улардан оқилона фойдаланиш асосидагина эришиш мумкин.

Ишчи планеркаси

КУН ТАРТИБИДА: Техника воситаларидан қандай фойдаланилаяпти?

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ УЧУН КУРАШ—ЭНГ ЯНГИ ТЕХНИКАНИ, ПРОГРЕССИВ ТЕХНОЛОГИЯ ЖАРАЁНЛАРИНИ ВА ЛОЙИҲА ЕЧИМЛАРИНИ ҲАММА ЖОЙДА ЗЎР ҒАЙРАТ БИЛАН ЖОРИЙ ҚИЛИШ ДЕМАКДИР.

(КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатидан).

⊙ ТАКОМИЛЛАШГАН ТЕХНИКАНИНГ ЎЗИ БИЛАН ИШ БИТМАЙДИ, УЛАРДАН ТЎЛИҚ ВА БИР МЕЪЁРДА ФОЙДАЛАНИШ КЕРАК.

⊙ ДАСТГОҲЛАРДАН УНУМЛИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК.

⊙ ЖИҲОЗЛАРНИ СОЗЛОВЧИ РЕМОНТЧИ ИШЧИЛАР МЕҲНАТИ ЯХШИ ТАШКИЛ ЭТИЛСИН.

⊙ ДАСТГОҲЛАР ҚУВВАТИДАН ТЎЛИҚ ФОЙДАЛАНИШ—УНУМДОРЛИКНИ ОШИРИШ ГАРОВИ.

Ўз касбининг профессори

Михаил Красковский бошлиқ ремонтчилар бригадаси заводнинг 2 ва 9-цехларидаги 130 гидравлик прессларга хизмат кўрсатиш билан банд, деб айтишди. Ҳақиқатда ҳам, пластмасса буюмлари заводининг ремонтчилари учун осон эмас. Дастгоҳларнинг кўпи мураккаб ва уларни ремонт қилиш чинакам маҳоратни талаб қилади. Айниқса, завод коллективи беш йилликнинг тўртинчи белгиловчи йилида зиммаларига оширилган мажбурият олиб ишлаётган бир пайтда, дастгоҳларнинг бир меъёрда ишлашини таъминлаш катта аҳамиятга эга. Коллективнинг ҳар бир аъзоси, иш соатларидан унумли фойдаланиш ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилаш борасида қизғин меҳнат беллашувини давом эттираяпти.

М. Красковскийни улкан пресс олдида учратдим. Унинг ҳар бир ҳаракатида эпчиллик ва уддабуронлик акс этиб турарди. Ўз ишининг устаси бўлган бу ишчини заводдагилар слесарлик касбининг профессори деб аташади.

Мен Михаил Красковский ҳаракатини кузатиб турар эканман, унинг ўз ишига берилиб кетганини, ремонт асбоблари билан моҳирона ишлашини, чаққон ҳаракатини кўриб, ўз касбининг устаси эканлигига ишонч ҳосил қилдим.

Мана, охирги гайка бураб қотирилди. М. Красковский дастгоҳнинг бошқарув тугмачасини босган эди, пресс гуриллаб ишга тушди. Прессчи аёл миннатдор жилмайиб, босув агрегатининг остига пахта толасини эслатувчи хом ашёни қўйиб, прессни ишга туширди.

630 тонна куч билан сандонга келиб урилган қисувчи агрегат автомат реле ёрдамида юқорига кўтарилди. Стол устига эса, тайёрланган деталь қўйилди. Илгари юмшоқ бўлган тола, пресс ёрдамида мустаҳкам ва ялтираб турувчи тахтага айланди. Бу тахта ҳеч қандай қўшимча ишлов берилмасдан, тўппа-тўғри тракторларга ўрнатилиши мумкин. Шунда мен, бу тахтача агарда қуюв цехида тайёрланадиган бўлса, қанча меҳнат сарфланишини кўз олдимга келтирдим.

Пресснинг ишга тушганини кўрган М. Красковский мамнун ҳолда бошқа дастгоҳни тузатишга киришди. Шу тариқа, смена давомида неча-неча дастгоҳларни оёққа турғизади, у.

М. Красковский шаҳримиздаги пластмасса буюмлари заводига келганига анча бўлди. Унинг иш фаолияти деярли корхона ёши билан тенг. Заводда биринчи марта пластмасса буюмлари тайёрлаш йўлга қўйилган пайтдан бошлаб, у дастгоҳларни ўзлаштириш иши билан мунтазам шуғулланиб келаяпти. Слесарлик соҳасида катта тажриба орттирган. Корхонага келгунга қадар М. Красковский тепловоз ва вагонларни, турли хил жиҳозларни ремонт қилиб, тажриба орттирди. Заводга келиб, у бутунлай янги жиҳозларни ремонт қилишга тутинган бўлса ҳам, илгариги орттирган тажрибаси унга қўл келди. Заводда у техник Анатолий Черенков билан кўпгина пресслаш дастгоҳларини «даволаш» сирларини ўрганди. М. Красковский пресслаш дастгоҳларининг чизмаси билан яқиндан танишиб борди. У юз марта эшитгандан бир марта кўрган яхшироқ деганларидек, дастгоҳни очиб қайтадан ўзи тиклашга киришди. У бундай иш жараёнида ҳар бир деталь вазифасини яхшилаб ўрганиб олди. Унинг тажрибаси ортиб борган сари, тузатаётган дастгоҳлари сифати ҳам шунчалик яхшиланиб борди.

Корхонани янги техника воситалари билан бойиб бораётганини кўрган М. Красковский ҳар бир дастгоҳни ўз вақтида ремонтдан чиқариш учун чуқур билим ва тажриба керак эканлигини биларди. Шунинг учун ҳам, у ўз билимини тажриба билан мустаҳкамлаб борди. У тузатган дастгоҳ узоқ вақт бузилмасдан ишлашини кўпчилик яхши билади.

Баъзида шундай ҳам бўлади. Бир қараганда пресс яхши ишлаётгандай туюлади. Лекин маҳсулот бракка чиқа бошлайди. Бундай пайтларда дастгоҳлар «касалини» дарҳол аниқлаб олинмаса, кўпгина маҳсулот бракка чиқиб кетиши мумкин. М. Красковский бундай кезларда дастгоҳларни қандай созлаш керак эканлигини жуда яхши билади. Дастгоҳларга берилаётган ҳаво босими, босиш агрегати билан сандон орасидаги масофа аниқ бўлишини таминлаш зарур.

Михаил Красковский чорак асрдан буён заводда слесарь бўлиб ишлаб келяпти. Бу вақт давомида завод кўпгина дастгоҳлар билан бойиди. Эскилари ўрнига иш унуми юқорироқ ва такомиллашган агрегатлар ўрнатилди. Бу эса, дастгоҳларга хизмат кўрсатишни ҳам турли томондан тўғри ташкил қилишни талаб этади.

Дастгоҳлар иш усули ва технологияси тобора такомиллашиб бораяпти. Бу ўзгаришлар билан ўз вақтида танишиб борилмаса, уларни оёққа турғазиш мумкин эмас. Дастгоҳларга жон бағишлаш ишлари ремонтчи слесарлардан юқори малака ва катта тажриба талаб қилади. Шунинг учун, М. Красковский ўз малакасини ошириб бориш билан ҳамкасбларини ҳам бунга даъват этмоқда.

Ўз ишининг устаси слесарь М. Красковскийни пластмасса буюмлари заводи бош механика бўлимининг коммунистлари бўлим бошланғич партия ташкилотининг секретарлигига сайлашган. Шунингдек, у завод касаба союз комитетининг аъзоси ҳамдир.

М. БУТКЕВИЧ.

ТЕХНИКАНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИБ

Агрегат заводи коллективи ишлаб чиқаришга янги техника воситаларини жорий қилиш ишларига катта эътибор бермоқда. Ўтган саккиз йил давомида заводда қўл кучи билан қилинадиган ишларни механизациялаш деярли уч марта оширилди ва 76,4 процент кўрсатгичга эришилди. Бу анчагина юқори кўрсаткичдир.

1970 — 1973 йиллар давомида 100 га яқин янги дастгоҳ ўрнатилди. Бу дастгоҳлар ишлаб чиқариш қувватини оширишга ва маҳсулот сифатини яхшилашга, бир неча ишчи кучини тежаб қолишга имкон бермоқда. Бундай махсус агрегатларнинг ишлаб чиқаришга жорий қилинишида шаҳримиздаги станоксозлик лойиҳа конструктор ва технологик бюро бўлимининг ихтирочилари актив иштирок этишди. Заводда механизациялашган поток линияларнинг ишга туширилиши коллективга жуда қўл келмоқда. Ҳозир бу ерда трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари бўйича энг илғор усул ҳисобланган поток линия ишлаб турибди. Бу механизациялашган линия қишлоқ хўжалиги машиналарининг қисмларини тайёрлашда иш жараёнини бир неча марта тезлатиш имконини бермоқда.

М. АВЕРЕН.

МАРКАЗЛАШТИРИЛГАН РЕМОНТ ТАЖРИБАДА

Электрон-техника заводида металларга ишлов берувчи дастгоҳлар яшикларга солиниб, темир йўл орқали турли шаҳарларига ремонтга жўнатилмоқда.

Бундай ҳоллар заводда илгари бўлмас эди. Лекин бугуннинг ишлаб чиқариш талаби, ремонт системасига шундай ўзгартиш киритди. Чунки металл йўнувчи дастгоҳлар заводнинг ўзида ремонт қилинадиган бўлса, анчагина қийинчиликларга дуч келинар эди.

Мана асосий иши дастгоҳларни ремонт қилишдан иборат марказлашган корхоналар иш бошлади.

— Ҳисоблашлардан маълум бўлишича, — дейди электрон-техника заводнинг бош механиги И. Цимбалистов, — токарлик ва фрезерлик дастгоҳларини марказлашган ремонт корхоналарида тузатиш, уларнинг сифатли бўлишини таъминламоқда. Шунингдек, ремонт қилинган дастгоҳлар корхоналарга шартнома асосида маълум муддат бузилмасдан ишлаши учун кафолат берилади.

Ҳозирда заводда яна бир партия дастгоҳлар ремонтга жўнатиш учун тайёрлаб қўйилди.

Силлиқловчи С. Маметов (суратда) тўққиз йилдан бери «Узавторемонт» ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли 8-эксперименталь — ремонт—заводида ишлайди. У жиҳозларни аъло даражада билади ва улардан тўла фойдаланади. Илғор ишчи ўзининг шахсий беш йиллигини тўрт йилда бажаришга аҳд қилди.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

Корхонада беш йилликнинг аниқловчи йили топшириқларини бажариш учун социалистик мусобақа тобора авж олмоқда.

СУРАТДА: иссиқлик цехининг бир группа илғор ишчилари (чапдан—ўнгга) Анатолий Зельянов, Қўчқор Комолов, Фанис Мусин, Николай Идрисов ва Раис Абдуллин ойлик натижаларини муҳокама қилишаяпти.

М. Нуриддинов фотоси.

МАЙДА-ЧУЙДА ЭМИШ

— Нима учун ҳозиргача кран штабелёр ишга туширилмаган? — сўраймиз «Таштекстильмаш» заводи капитал қурилиш бўлимининг бошлиғи А. Чумаковдан.

— Бу айтишга арзимайдиган майда-чуйдаку,— жавоб берди у, — нари борса, икки-уч минг сўм туради, холос.

Қаршимизда занглаб кетган кран деталлари ва электр моторлари сочилиб ётибди. Омборхонада эса, ишчилар юкларни қўл кучи билан юклаб-туширишяпти. Аслида кран штабелёр юкчилар ишини енгиллаштиришга мўлжаллаб келтирилган эди. Бироқ унинг ўзи ҳозирда ошиқча «юк» бўлиб ётибди. Завод капитал қурилиши бўлимидагилар ҳар йили бу кранни ишлаб чиқаришга ўрнатилмаган жиҳозлар рўйхатидан қандай қилиб ўчириб ташлашни билишмайди.

Кран штабелёр омборхонанинг икки томонида ўрнатилган темир излар бўйича юриб ишлаши керак эди. Лекин маълум бўлишича, келтирилган кран темир излар оралиғига нисбатан икки метр қисқа экан. Заводнинг техника бўлимидагилар кранни узайтиришга уч йил аввал киришган бўлса ҳам, ҳозиргача ҳеч нарса қилишган эмас. Заводнинг қуюв цехи учун айнан шундай узунликда кран зарур. Лекин кранни қуюв цехига ўрнатиш ҳақида ҳамон бир қарорга келинганича йўқ. Қуюв цехидаги ишлар қўл кучи билан бажариляпти. Бу келишиб бўлмайдиган бир ҳолдир.

Ўн йил илгари завод насос станцияси учун 6600 сўмлик ускуналар келтирилган эди. Жиҳозлар ҳозир завод территорияси бўйлаб сочилиб ётибди. Улар ёғин-сочинда яроқсиз ҳолга келиб қолган. Шундоққина насос станциясининг атрофида АТН—14-1 артезиан насоси, 6 НДВ ва 10 ДВ16-1 каби насослар, шунингдек, кўпгина жиҳозлар қалашиб ётибди. Бу ускуналарни ўрнатиш муддати 10 йилдан бери кечиктириб келинмоқда. Натижада, завод эҳтиёжи учун техник сув истеъмол қилиш ўрнига, тоза водопровод сувидан фойдаланиляпти.

Завод бош инженери Г. Жигалев бу ускуналардан фойдаланмасликка иккинчи қудуқ пармаланиб очилмаганлиги, насос станцияси учун махсус бино қурилмаганлигини баҳона қилиб кўрсатди. Лекин бу иншоотлар қурилишида завод маъмурияти фаол ҳаракат қилмаганлиги тўғрисида ҳеч нарса демайди. Яна шуниси қизиққи, завод бош инженери «Главтекстильмаш» бошқармасига бу ускуналар аллақачон ишлаб чиқаришга ўрнатилган, деб телеграмма юборибди. Бундан кўриниб турибдики, корхонадаги кўзбўямачилик кескин муҳокама қилишга лойиқдир. Яна шуни айтиш керакки, бу қимматбаҳо ускуналар ишлаб чиқаришга қачон ўрнатилиши маълум эмас. Уларни қора металлга топшириб юборишадиган бўлса, бундан завод коллективи 6600 сўмлик зиён кўриши наҳотки завод маъмуриятига маълум бўлмаса? Шунингдек, заводда ишлаб чиқаришга ўз вақтида ўрнатилмаган кўпгина бошқа жиҳозлар ҳам сочилиб ётибди. Уларни ўрнатиш ва қувватидан тўлиқ фойдаланиш завод коллективига қанчалик фойда келтиришини айтиб ўтмаса ҳам бўлади. Чунки коллективда меҳнат унумдорлигини оширишнинг асосий воситаларидан бири техникадан тўлалигича ва самарали фойдаланишдир. Заводда кўп жиҳозлар ўн йилдан буён ишлаб чиқаришга ўрнатилмасдан ётганини фақат маъсулиятсизлик оқибати деб тушуниш лозим. 1969 йилда келтирилган чанг сўрувчи бункер, ўтган йили темирчилик-пресслаш цехига ўрнатилиши керак бўлган ГРК—10 генератори ҳозиргача занг босиб ётибди. Умумий қуввати 270 киловатт бўлган 2542 сўм турувчи 62 та электр двигатели бекор турибди. Шунингдек, ҳажми 2000 литрга тенг бўлган реактор, Ц—4—70 типидаги вентилятор ва бошқа қатор ускуналар ёғин-сочинда ётибди, улар бутунлай яроқсиз ҳолга келган. Заводга бу ускуналар аллақачон кетирилган бўлса ҳам, уларни ўз вақтида ўрнатишга эътиборсизлик билан қараб келинмоқда.

Завод бош инженери Г. Жигалевнинг айтишича, юқорида номлари қайд қилинган ускуналар бевосита ишлаб чиқариш жараёнига мослаштирилмаган бўлиб, улар фақат иккинчи даражали вазифаларни бажаришга мўлжалланган экан.

Бош инженернинг исботи жуда ажабланарли. Ахир, насос ва бактерицид қурилмалари — насос станциясига, кран-омборхонадаги ишни енгиллаштиришга, генератор, реактор ва вентилятор қурилмалари иш шароитини енгиллаштиришга мўлжаллангани ойнадек равшан-ку.

Булардан ташқари, кўпгина дастгоҳлар, электр печлари ва бошқа қатор ускуналар заводга келтирилган заҳотиёқ цехларга ўрнатилмаяпти. Шунингдек, ўрнатилган кўплаб дастгоҳлардан фойдаланиш коэффициенти жуда паст ёки бутунлай фойдаланилмаяпти. Масалан, қуюв цехига ўрнатилган босим остида қуйиш агрегати ишлатилмай бекор турибди. Чунки агрегат болалар боғчаси жойлашган иморат билан ёнма-ён цехга ўрнатилгани учун санитария-эпидемиология станцияси ва область касаба союз комитети томонидан ишга туширилиши тўхтатиб қўйилган. Натижада, қимматбаҳо дастгоҳ олти ойдан буён «дам» олаяпти.

Техника воситаларига бундай муносабатда бўлишлик билан келишиб бўлмайди. Ҳар бир дастгоҳ, ҳар бир ускуна халқимизнинг муқаддас мулки. Шундай экан, уларнинг бекор туриб қолишига асло йўл қўймаслигимиз, улардан мумкин қадар самарали фойдаланишимиз керак.

В. ЗАХВАТАЕВ,
Фрунзе район халқ контроли комитетининг штатсиз инспектори.

В. ГРЕБЕНЮК.

Ҳамкорлик мустаҳкам бўлсин

Навоий ва Энгельс кўчалари кесишган жойда, яъни «Дўстлик» меҳмонхонасининг рўпарасида ихтисослаштирилган лойиҳа институти учун тўққиз қаватли бино қад кўтармоқда. Бу иморатни «Главташкентстрой» 11-«Висотстрой» трестига қарашли 69-бошқарманинг хўжалик ҳисобидаги бригада бинокорлари бунёд этмоқда. Улар объектда қурилиш ишларини тезкорлик билан олиб боришяпти. Масалан, қурилишда январь ва февраль ойлари плани ортиғи билан бажарилди. Агарда қурилишда кўпгина ишлар механизациялаштирилганда бундан ҳам юқори кўрсаткичга эришиш мумкин бўларди.

Бригада аъзолари ҳозир бинонинг учинчи қаватида иш олиб боришмоқда. Улар бетон плиталари ўрнатиш ва плита ёпиш ишлари билан шуғулланишмоқда. Қурилиш ишларида энг зарур механизмлар асосан, минорали кран ва пайвандлаш аппаратларидир. Шуни айтиш керакки, қурувчи мутахассислар — пайвандчилар, бетончилар, дурадгорлар ва кранчилар қурилиш механизмларидан яхши фойдаланишмоқда. Лекин ишни бундан ҳам яхши ташкил қилиш учун халақит бераётган камчиликлар ҳам бор. Масалан, қурилишда кўпгина ишлар минорали кран ҳаракати билан боғланган. Чунки кран олти тонналик плиталарни юқорига олиб чиқиб бергандан кейингина пайвандчилар иш бошлашади. Баъзи пайтларда қурувчилар орасидаги ўзаро алоқа узилиб қолади. Бундай пайтларда қурилишда асосий ишлардан бирини бажарувчи кран зиммасига янада кўп иш юкланади. Натижада, иш кўпайиб кетиб, кранчи қанчалик тез ишламасин, барибир пайвандчиларга плиталарни ўз вақтида етказиб бера олмай қолади. Пайвандчилар эса, қимматли вақтларини бекорга ўтказган ҳоллар кўп бўлиб туради. Қурувчилар звеноси ўртасидаги ўзаро алоқани мустаҳкамлаш учун бу ерга яна бир минорали кран ўрнатиш керак.

Биз бу таклифимиз билан, келажакдаги ишлар тўғрисида фикр юритаяпмиз. Шунинг учун ҳам, бу ерда кичик ҳажмдаги юкларни кўтариш учун тез орада махсус кўтаргич агрегати ўрнатиш талаб қилинади. Бунинг учун биз ҳозирданоқ ўрнатилиши керак бўлган механизмни қаерга тиклаш ҳақида бош қотиряпмиз. Чунки механизмлардан имкони борича кўпроқ фойдаланиб, уларнинг бекор туриб қолишига йўл қўймаслик керак.

Н. ВРУБЕЛЬ.
«Висотстрой»га қарашли 69-қурилиш бошқармасининг хўжалик ҳисобидаги бригада бошлиғи.

В. СТУЛИН.

3 АПРЕЛЬ, 1974 й.

ҚРИМДА ЯНГИ САНАТОРИЙ КОМПЛЕКСИ

Мамлакатимизда умуртқа ва орқа мия касалликлари билан оғриганларнинг даволаш мамлакатимиздаги Саки ва Евпатория балчиқли курортлари билан мустаҳкам боғланган. Совет ҳокимияти йилларида бу ерда узоқ вақт тўшакда ётиб қолган беморларни даволашнинг самарали методлари ишлаб чиқилди.

Яқинда Сакида 376 ўринли нодир санатория комплексини қуриш тугалланди. Шифобахш кўл бўйида жойлашган иншоотлар ўзаро туташтирилган еттита беш қаватли бинодан иборат, уларда икки ўринли палаталар, даволаш-диагностика кабинетлари, ошхона, клуб, сув-балчиқ билан даволаш хоналари бор.

Бу ерда ҳамма нарса беморларнинг даволанишини осонлаштириш, улар ўзларини мустақил ҳис этишлари, санаторий хизматчиларига боғлиқ бўлиб қолмасликлари учун ёрдам беришга қаратилган. Кўпгина лифтлар ва кенг, қия тушиш жойлари бошқа бир кишининг ёрдамисиз, енгил моторлаштирилган коляскаларда исталган бинога кириш, денгизга чиқиш имконини беради. Хатто, думалоқ ошхона ва унинг ҳамма жиҳозлари санаторийда истиқомат қилувчиларнинг эҳтиёжлари ҳисобга олинган ҳолда қурилган. Ошхонадаги иситиш системаси вентиляция билан қўшилган, столларга монтаж қилинган ҳаво юрувчи трубалар овқатларнинг совишига йўл қўймайди.

Сакида янги комплекс пайдо бўлиши билан Қрим умуртқа ва орқа мия касалликлари билан оғриган беморларни даволайдиган асосий марказ бўлиб қолади.

Сергей ШАНТИРЬ,
АПН мухбири.
Симферополь.

Тошкент врачлар малакасини ошириш институтининг стоматология кафедраси Киров районидаги 5-поликлиника қошидаги ўз консультация ўқув кабинетида мамлакатимизнинг кўпгина стоматологлари учун кенг кўламда илмий консультациялар уюштириб келмоқда.

Юқоридаги суратда: институт доценти Карим Маликов бир группа стоматологлар билан янги шифолаш усули юзасидан тажриба ўтказмоқда.

* * *

Яқинда Юнусободда янги йирик медицина даргоҳи — 5-болалар ва 26. кенг профилли поликлиникалар ишга тушди. Бу поликлиниканинг ҳар бири кунига 700 кишига хизмат кўрсатади. Поликлиникалар энг замонавий медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланган бўлиб, бу ерда ўз касбининг моҳир устаси бўлган медицина ходимлари меҳнаткашларга намунали медицина хизмати кўрсатмоқдалар.

СУРАТДА: янги поликлиника биноси.

М. Нуриддинов фотолари.

Саломатлик ҳақида суҳбатлар

БУЙРАК НЕГА ОҒРИЙДИ?

Тирик тананинг ҳар бир аъзоси яхлит занжирнинг бир ҳалқаси ҳисобланса, юрак билан буйрак иш фаолияти жиҳатидан ана шу занжирнинг олтин ҳалқачаларидир. Юрак қонни ҳаракатга келтиради, буйрак уни турли заҳарли моддалардан тозалайди. Шу сабабли, юраксиз ҳаёт бўлмаганидек, буйраксиз ҳаётни ҳам тассавур этиш мумкин эмас.

Олимлар қадим замонлардан буён буйрак билан қизиқиб келадилар, унинг ишлаш жараёнини мукаммал ўрганиш, ўз вазифасини қанчалик аниқ бажараётганини тадқиқ этиш азалдан шифокорларнинг диққат марказида бўлди. Бу ишлар буйракдаги дардларга даво излаб топишга хизмат қилмоқда. Ана шу тадқиқотчилар қаторига Абу Али ибн Сино, Хўжа Конили, Доний, Николаев ва бошқалар кирадилар. Улар буйракда тош пайдо бўлиши ва тошдан пайдо бўлган касалликни даволашга алоҳида эътибор билан қараб, медицинанинг бу соҳадаги тараққиётига муҳим ҳисса қўшдилар.

Қадимданоқ шифокорларнинг буйрак тош касаллиги билан кўпроқ шуғулланишлари бежиз эмас. Ҳисоб-китобларга қараганда, у суюқлик чиқарувчи йўллари касалликлари орасида энг кўп учрайдиган дарддир. Айниқса, мамлакатимизнинг табиати иссиқ, сув кўп истеъмол қилинадиган Закавказье, Ўрта Осиё республикалари ҳамда Волга бўйида у билан оғриш ҳоллари кўпроқ учраб туради.

Буйрак-тош касаллигининг келиб чиқишида ташқи ва ички муҳит катта роль ўйнайди. Уни одам организмининг хусусиятлари, ташқи таъсирларга реакцияси билан ҳам боғлаш мумкин. Умуман олганда, буйрак ва суюқлик чиқарув йўлларида, тош ҳосил бўлишида организмда модда алмашинувининг бузилиши ҳам бундай касалликларнинг пайдо бўлишига шароит яратади. Болаларни нотўғри овқатлантириш, қўй ёғини ҳаддан зиёд кўп истеъмол қилиш оқибатида тош ҳосил бўлиши мумкин.

Буйрак-тош касаллигини даволашда унинг ўзига хос аломатларини яхши билиш, тўғрироғи, уни қорин бўшлиғида учрайдиган бошқа касалликлардан ажрата билиш жуда муҳим аҳамиятга эга. Киши бу дардга чалинганда қаттиқ оғриқ тутади. Оғриқ биқиндан бошлаб пастга, яъни суюқлик чиқариш йўли томондан бошланади. Бемор ниҳоятда безовталанади, тез-тез эшикка чиқади, кўнгли айниб қусиши ҳам мумкин.

Агар тошнинг ҳажми катта бўлса, санчиқсимон оғриқ беради. Буйрак ишлаб чиқарган суюқликда ўзгариш юз бериши, унда йирингли моддалар ҳамда қизил қон таначаларининг пайдо бўлиши ҳам ана шу касалликдан дарак беради.

Совет медицинасининг юксак суръатлар билан тараққий этаётганлиги натижасида буйрак-тош касалликларини даволаш масаласи муваффақиятли ҳал этилмоқда. Энг замонавий медицина асбоб-ускуналари яратиляпти ва ишлаб чиқариляпти. Ҳозир буйрак тошини аниқлашда рентген нуридан ҳам фойдаланилаётир.

Нур ёрдамида организмдаги тошларни аниқлабгина қолмай, балки суюқлик чиқарув йўлларидаги анатомик ўзгаришларни ва касаллик туфайли шу аъзоларга қанчалик зарар етганини ҳам билиш мумкин. Буйракда ҳосил бўлган тошнинг қовуққа тушиши ёки қовуқнинг ўзида ҳам тош ҳосил бўлиш ҳодисалари учраб туради.

Кейинги вақтда бундай касалликни даволашда қум ва майда тошларни ҳайдаш, парчалаш, оғриқни қолдириш, дардга учраган аъзони дизенфекция қилишга хизмат этадиган янги кучли дори-дармон қўлланилмоқда. Буйрак-тош касаллигини даволашда оммавий дори-дармонлар билан бирга, минерал сувлардан ҳам фойдаланиш мумкин. Ессентуки, Боржоми, Тошкент минерал сувлари фойдалидир. Қаттиқ оғриқ бўлганда грелка қўйиш ва иссиқ ваннага тушиш керак. Буйракда тош касаллигининг олдини олиш учун, биринчидан, танада модда алмашинувининг бузилишига йўл қўймаслик лозим, спиртли ичимликларни ичиш асло мумкин эмас.

Н. МАШАРИПОВ,
медицина фанлари кандидати.

УМР КУШАНДАСИ

Мамлакатимизда меҳнаткашлар бахт-саодати учун ҳамма шарт-шароит мавжуд. Атрофга назар ташлар эканмиз, меҳнатдан бахтини топаётган кишиларни кўриб, баҳримиз очилади. Шунга қарамай, баъзан кўнгилни хира қиладиган воқеаларнинг гувоҳи бўламиз. Шундай кўнгилсиз ҳодисалардан бири кўчада, баъзан кино-театрлар ёнида, ошхона, стадион, парк, хуллас, маиший ҳордиқ чиқарадиган жойларда учраб турадиган безориликдир. Безориликнинг бирдан-бир сабабчиси кўп миқдорда ичкилик ичишдир.

«Тез ёрдам» машинаси кеч соат 7 ларда 15-шаҳар касалхонасининг жарроҳлик бўлимига оғир ҳолда, ҳаёти хавф остида қолган беморни келтирди. Бемор ҳушсиз ётарди. Унинг бел умуртқа суяги, қўл суягининг юқори қисми ва мия асоси синганлиги аниқланди, тезда операция йўли билан ёрдам кўрсатилди, касалнинг ҳаёти сақлаб қолинди.

Бу — Владимир Улисов эди, 17 ёшли йигит «Хлопкомаш» заводи ишчиси экан. Ҳушига келганда нима бўлганлигини сўрашди, лекин ҳеч нарса эслай олмаслигини айтди. Кейин маълум бўлдики, Владимир ётоқхонада ўртоқлари билан ичишган ва кайфи ошиб, баҳсда ютиш учун 4-этаждан сакраган, касалхонада 45 кун ётиб, сўнг протез заводи касалхонасига юборилди.

Ўттиз олти ёшли Игорь Николаевич Мотофонов операцияга олиб кирилганда ҳушсиз ётарди. У ҳам ғирт маст эди. Текширилганда, миянинг қаттиқ чайқалганлиги, чап ўпка ва жигарнинг жароҳатланганлиги, ошқозони тешилганлиги ва ички органларида ёпиқ қон кетиши аниқланди.

Ҳозирги замон медицина асбоб-ускунасига эга бўлган бизнинг хирургиямиз унинг ҳаётини сақлаб қолди. У спиртли ичимликни ичиб, кўча қоидасини бузмаганда, нотаниш кишилар билан баҳслашмаганда бундай аҳвол юз бермаган бўлар эди.

Юрий Жирков 23-касалхонада ётиб чиқди. Ароқни меъёридан кўп ичиб, кўчада қаттиқ жароҳатланган.

Биз уларнинг ҳаммаси билан суҳбат ўтказиб, шу кўнгилсиз воқеаларнинг сабабчиси ким ёки нима деб сўраганимизда, уларнинг ҳар бири: «Мастлик, спиртли ичимлик», деб жавоб берди.

Маст одам ўзининг мувозанатини йўқотади. Атрофдагиларни ўринсиз ҳақоратлайди, тинчини бузади. Агар бирорта оилада (мастлик туфайли) тинчлик бузилса, бу фақат маст киши организмига салбий таъсир қилиб қолмай, балки шу оила аъзоларининг ҳаммасига, айниқса, ўсувчи болаларга кучли салбий таъсир қилади.

Спиртли ичмликларни тез-тез истеъмол қилиш натижасида ичкиликбозлик (алкоголизм) касаллигига дучор бўлиши мумкин. Спиртли ичимликлар киши баданидаги ҳаётий процессларни аста-секин ва яширин ҳолда издан чиқаради, одамни тўғри йўлдан оздиради. Ичкилик ичгандан кейин орадан бир неча минут ўтиши биланоқ, марказий нерв системасининг, айниқса, нерв системаси ва бош мия пўстлоғининг заҳарланиши натижасида одам маст бўлади.

Одатдаги нормал шароитда ишлаганда бош мия пўстлоғи иккита процессни, чунончи, қўзғалиш ва тўхталишни бажаради. Спиртли ичимлик организмда аввал қўзғалишни, кейин тўхталиш процессларини кучайтиради. Шу сабабли, маст одам қўзғалувчан, эзма, хушчақчақ, тўпалончи бўлади, турли хаёлларга чўмади.

Спирт таъсири остида одамнинг сезгирлиги ва фикрлаш қобилияти пасаяди, мақтанчоқ бўлиб қолади, ўзини жуда кучли ҳисоблайди — бу сохта бақувватликдир. Бундай одамга бирор жисмоний ёки ақлий меҳнатни бажариш вазифаси топширилса, у тезда чарчайди. Ичкилик ичган одамнинг хулқи ўзгаради, одобсиз ҳаракатлар қилади, шилқим, қўпол бўлиб қолади. Баъзан эса, жуда инжиқ, ўжар бўлади. Кайфияти бузилади. Маст одам ўз атрофидагиларни танимайди, нима ҳақда гап бораётганлигини тушунмайди. Ухлаб тургандан сўнг эса, нима бўлганлигини эслай олмайди. Ўзини бемор сезади, боши оғриётганидан шикоят қилади.

Мунтазам ичадиган одамларда алкоголизм номи билан юритиладиган касаллик ривожланади.

Ичкилик ҳалол меҳнат қилиб келган, коллективда обрўси бўлган кишини ҳам аста-секин иродасиз, аҳлоқий жиҳатдан бузуқ шахсга айлантириб қўяди. Алкоголиклар ўз ташналикларини қондириш учун ҳеч нарасдан қайтмайдилар, ўғирлик қиладилар, ҳатто тиланадилар.

Алкоголикларда пайдо бўладиган яна бир руҳий касаллик Корсаков психози деб аталади. Бундаги асосий белги хотиранинг пасайишидир. Одамнинг фикри чалкашади, унда сохта тасаввурлар пайдо бўлади. Қовурға орасида оғриқ сезади, оёқлари дармонсизланиб кетади, бемор юрганда гандираклайди, қўли қалтироқ бўлиб қолади. Булардан ташқари, системали ҳолда спиртли ичкилик ичганлар «Белая горячка» касалига дучор бўлиши мумкин, бундай хасталар жиннихоналарда даволанадилар. Спиртли ичимликлар одамнинг ички аъзоларига ҳам катта зарар келтиради. Ошқозон-ичакларда оғриқ пайдо бўлади, баъзан ичкиликдан сўнг жиғилдон қайнаш, қусиш, кекириш, ич кетиш ёки кабзиёт пайдо бўлади, ошқозон яллиғланиши, яраланиши мумкин. Ярани ўз вақтида даволанмаса, унинг ўрнига ёмон ўсма-рак касаллиги пайдо бўлиши мумкин. Спиртли ичимликлар жигарга, нафас олиш аъзоларига, ички безларга таъсир кўрсатиб, ёмон асоратлар бериши мумкин. Юрак ва жигарни ёғ босиши мумкин.

Жигар ҳужайралари алкоголь таъсирида ўлади, уларнинг ўрнини ёғ босади, кейинчалик, ёғ ўрнига бириктирувчи тўқималар ўсади, бу касалликни жигар церрози деб аталади. Бемор ориқлаб кетади, иштаҳаси йўқолади, кам қонлик, тиш милкидан қон кетиш ҳоллари бўлади. Инсон организми биохимик лабораторияси бўлмиш жигарнинг ишдан чиқиши жуда оғир асоратларга олиб келади. Касалликка қарши курашиш қобилияти пасаяди, организм касалликларга осон берилувчан бўлади.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, оғир касалликлар, кўнгилсиз ҳодисаларнинг сабабчиси — спиртли ичкиликларнинг суиистеъмол қилишдир.. Бинобарин, ичкиликни системали ҳолда истеъмол қилувчилар билан тинимсиз кураш олиб боришимиз керак.

М. ЖАЛИЛОВ,
врач.

ЭЛДА АЗИЗ

Шундай одамлар БОР БЎЛСИН

Мунис бу аёлнинг касбикори жуда оддий. Субҳидамда уйғонади, газ плитасига чой қўяди-да, қизининг тепасига боради:

— Тур, Шоира, турақол қизим, чойингни ичиб ол, мен ҳозир ишга кетаман.

Она билан бола дераза олдида ўтириб чой ичишади.

Шоира онасининг ёлғиз қизи. У Собир Раҳимов районидаги 196-мактабда аъло баҳоларда ўқийди. Она қизини мактабга тайёрлайди-да, ўзи узун супургини олиб кўчага чиқади.

Қорақамишнинг кўчалари файзли. Кўз касалликлари шифохонасининг орқа томонида катта анҳор шаршарадан гувиллаб тушиб туради. Тонг шамоли ёш дов-дарахтларни оҳиста тебратади. Шоиранинг онаси ана шу кўчани миридан-сиригача билади. Ахир, у кўчадаги ҳар бир дарахтни фарзандидек меҳр билан парваришлаган. Асфальт йўлкалар, хиёбонлар, автобусларнинг бекатлари доимо тоза-озода бўлади. Шерфалу опа эрта тонгда, ҳали ҳулкар юлдузи хиралашмаган пайтда кўчага чиқади. Йўлкаларни, машина йўл четларини худди ўз уйини тозалагандек оозда қилиб супуради.

Эрта тонгда кета туриб, Шерфалу опа Ҳусанбоева билан суҳбатлашиб қолдим.

— Ҳорманг, ишга шунақа эрта чиқасизми?

— Ҳа, эрта чиқмаса бўлмайди, опоси,— дейди у— Одамлар ишга кетадиган пайтгача йўлларини тозалаб қўяй дейман... Улар ишга борадиган маҳалда кўча чангитиб супуриш одобдан эмас.

Шерфалу опа фақат эрталаб эмас, кун бўйи шу кўчанинг озода, кўркам бўлиши учун қайғуриб юради. Дарахтлар тагини юмшатиш, сув қуйиш, қурт-қумурсқага қарши дарахтларни оқлаш, катта уйлар олдидаги гулзорларни парваришлаш опанинг энг севган машғулоти. Шунинг учун, ҳам 2-Қорақамишнинг 1-микрорайонида яшовчи аҳоли бу меҳнаткаш аёлни ҳурматлайди. Каттадан-кичик уни «опоқи» деб айтишга ўрганган. У кўчада фақат фаррошлик қилибгина қолмай, 31-уйда яшовчи аҳолининг ҳол-аҳволидан, турмуш-турмушидан, бирор киши бемор бўлиб қолса, унинг иссиқ-совуғидан хабар олиб туради, поликлиникага хабар бериб, врач чақириб келади. Аччиқ-қурум сўз айтишиб, аразлашиб қолган баъзи кишиларни яраштиради. «Икир-чикир» гап ташиб юрадиган баъзи кимсаларга насиҳат қилиб, танбеҳ беради.

Кишига зарра яхшилик қилсанг, унинг қалбида гулдек очиласан, дейдилар. Шерфалу опа шунақа. Яхши сўз билан, қўлдан келган ҳиммат билан одамлар кўнглини олади.

У оилада ҳам мунис она. Ўтган йили икки ўғлини — Абдуллажон билан Абдуҳамидни ҳарбий хизматга узатди. Катта ўғли Абдусамад Ҳусанбоев оила қурган, ҳозир у «Узколхозтехстрой» лойиҳалаш институтида катта инженер бўлиб ишлайди. Онасининг иссиқ-совуғидан доим хабар олиб туради.

Куни-кеча Шерфалу опа армиядаги ўғилларидан телеграмма олди: «Азиз онажон — деб ёзишибди улар.— Эллик ёшингиз муборак бўлсин! Бахтимизга юз йил умр кўринг».

Опа меҳнаткаш, жафокашлиги билан одамлар ўртасида ҳурмат қозонган.

Ҳа, сидқидилдан меҳнат қилган, одамлар учун куйиб-пишган инсонни ҳамма севади.

Тўлқин РАСУЛЕВ.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

ШАҲРИСАБЗ. Бу ерда янги автовокзал қурила бошланди. Ойна ва бетондан қад кўтарадиган бу катта бинода пассажирлар учун кутиш зали, медицина пункти, буфет, шоферлар учун дам олиш уйи бўлади. Пассажирларга тез ва маданий хизмат кўрсатиш учун барча шароитлари бўлган бу автовокзал шу йил қуриб битказилади.

* * *

УРГАНЧ. Мебель фабрикасининг коллективи хонтахта ясаб чиқара бошлади. Хонтахта сифат белгиси олиш учун тақдим этилди. Унинг юзига Хива нақшлари туширилган ва пластика билан қопланган бўлиб, харидорларга жуда манзур бўлмоқда. Корхонанинг яқинда чиқара бошлаган китоб жовонлари ва ошхона буюмлари ҳам яхши баҳо олди. Коммунистлардан Н. Машарипов ва Х. Тангрибердиев раҳбарлик қилаётган бригадаларнинг юксак маҳорати ва илғор технология методларининг жорий этилганлиги мебелнинг сифатини яхшилашга ёрдам берди.

* * *

ФАРҒОНА. Политехника институти ҳузурида қизлар клуби очилди. 500 дан ошиқ студент қизлар шу клубга аъзо бўлдилар. Клубда коммунистик ахлок тўғрисида, дўстлик ва ўртоқлик ҳақида, Ўзбекистон хотин-қизларининг илгариги ва ҳозирги аҳволи тўғрисида лекциялар ўқимоқдалар. Қизлардан иборат бадиий ҳаваскорлик ансамбли май байрами шарафига концерт номерлари тайёрламоқда.

* * *

ҚЎҚОН. Бинокорлик материаллари конвейеридан янги конструкциядаги девор плиталари, равоқ, тўсин ва панеллар ишлаб чиқарила бошланди. Бу бинокорлик материаллари қишлоқ жойлардаги типовой мактаблар учун мўлжалланган. Корхона бу йил Марказий Фарғона ва Қарши даштидаги қўриқ ерларда тузиладиган хўжаликларда қурилаётган 25 та мактабни шундай комплектлар билан таъминлайди.

[ЎзТАГ].

Жаҳон ойнаси

Куч бирликда

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистон Компартиясининг миллий кенгашининг бош секретари Ражэшвара Рао Ҳиндистон Компартияси миллий кенгашининг Деҳлида уч кун давом этган сессияси якунларига бағишланган матбуот конференциясида сўзлаган нутқида қуйидагиларни айтди: Ҳиндистон Компартияси давлатнинг барча сўл ва демократик кучлари бирлигига эришишни ва бу бирликни мустаҳкамлашни ўзининг асосий сиёсий вазифаси деб билади. Бунинг боиси шуки, реакцион партиялар штатларнинг қонун чиқарувчи мажлисларига яқинда ўтказилган сайловда мағлубиятга учраганликларига тоқат қилолмаётирлар ва эндиликда зўравонлик ҳамда анархия йўли билан мамлакатдаги демократик парламент системаси негизларига путур етказиш учун уринмоқдалар.

Сессия қатнашчилари бир овоздан маъқуллаган докладда бундай дейилади: халқаро майдондаги ижобий тенденциялар, Совет Иттифоқи бошчилигидаги социалистик лагерь позицияларининг мустаҳкамланаётганлиги сўл ва демократик кучларнинг жипслашувига ёрдам бераётган муҳим омилдир. «Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ва социалистик лагердаги бошқа мамлакатлар ўртасидаги мустаҳкам дўстона муносабатлар, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган тарихий визити вақтида имзоланган битимлар мамлакатимизнинг империалистик дўқ-пўписага қарши, чинакам иқтисодий мустақилликка эришиш йўлидаги курашни кучайтириш учун катта имкониятлар очиб беради».

Энергетикларнинг муваффақиятлари

БУХАРЕСТ. Брэил—Кишкань иссиқлик электростанцияси қурувчилари ва монтажчилари ҳаётида катта воқеа рўй берди — қуввати 210 минг киловатт келадиган иккинчи энергоагрегат муддатидан илгари ток берди. Совет Иттифоқида ишлаб чиқарилган 30.000 тоннадан зиёд энергия ускуналари монтаж қилинди, созланди ва синаб кўрилди. Румыния энергетиклари эришган бу муваффақиятда шу беш йилликнинг бу муҳим объекти қурилишида иштирок этаётган совет мутахассисларининг ҳиссаси ҳам бор. Ҳозир учинчи блок жадал монтаж қилинмоқда. Станциянинг умумий қуввати 630 минг киловатт бўлади.

Станция агрегатлари Руминиянинг шарқий районларидаги саноатни ва қишлоқ хўжалигини электр энергияси билан таъминлаб турибди. Бу ерда Ленинграддаги «КПСС XXII съезди» металлургия заводи, «Электросила» бирлашмаси ва Совет Иттифоқидаги бошқа корхоналарда тайёрланган энергия ускуналарига юксак баҳо берилмоқда. Совет Иттифоқида ишлаб чиқарилиб, ўтган йил сентябрь ойида ишга туширилган биринчи энергоблок ҳозирдаёқ пландан ташқари 60 миллион киловатт-соат электр энергия ҳосил қилди.

(ТАСС).

ШВЕЙЦАРИЯ. Икки тоғ оралиғида, Цюрих кўли бўйида мамлакатнинг йирик шаҳри — Цюрих жойлашган. Чуқур ва хушманзара сув ҳавзасининг бўйида кўплаб чорбоғлар барпо қилинган.

СУРАТДА: шаҳарга баҳор келди.

ТАСС фотохроникаси.

Тартиб сақловчиларнинг ўзи жиноятчи

Шаҳарда «Катта Жим» деб аталган адвокат Жеймс Томсон текширишга киришишдан бир неча ой илгари Чикагода яшовчи кўпгина кишилар полициянинг бадном «Фахш клублари»га ўтакетган даражада васийлик қилабошлаганига эътибор берган эдилар. Бу клубларга ҳар куни кечқурун фоҳишалар, гангстерлар ва ҳар хил «шубҳали шахс»лар тўпланишар эдилар. Бироқ полиция бунақа йиғинларни пайқамас ва уни бегона кўзлардан турли йўллар билан сақлаб келарди. Кейинчалик полициянинг бу «клуб»ларда пайчи бўлиб турганлиги, тахминан бир йил ичида бу «клуб»ларнинг кассаларидан полициячилар чўнтагига ярим миллион доллардан кўпроқ пул тушганлиги маълум бўлди.

Орадан кўп вақт ўтмай жанжал бошланди. «Катта Жим» таҳдидларга қарамай синчковлик билан текшириш ўтказди. 37 полициячи терговга тортилди, улардан 23 нафари ҳар хил муддатларга озодликдан маҳрум этилди. Шунингдек Чикаго полиция комиссари Жеймс Конликнинг ўзи ҳам бу «иш»да қатнашганлигини аниқлашга эришилди.

Маҳаллий «Трибюн» газетасининг мухбирлари катта текшириш ўтказдилар. Улар кейинги йилларда бўлиб ўтган бир неча сирли жиноятларни аниқладилар. Чунончи ҳали яқиндагина шаҳар канализациясидан топилган олти номаълум жасаднинг гангстерлар тўдаси эмас, балки полициячилар томонидан ўлдирилганлиги исботланди. Газетанинг ёзишича, бу қотиллик «сабаб»лари жуда оддий — наша сотувчи олти савдогар полицияга «солиқ» тўлашдан бош тортишган. Англаб бўлмайдиган бир неча калтаклашнинг сабаблари ҳам аниқланди...

Чикаго полицияси қилган жиноятларнинг рўйхати узун. Уларнинг халтаси тамаъгирлик қилиш ёки «итоатсизлик қилгани учун» ўч олиш билан боғлиқ. Кейинги уч йил мобайнидагина 86 полициячи суд олдида ҳозир бўлди. Улардан 43 нафари айбдор деб топилди.

Бу фош қилишлардан кейин Чикаго шаҳар бошлиғи Ричард Дейлининг Конликдан истеъфога чиқишни талаб қилишдан бошқа иложи қолмади. Конлик вазифасидан бўшаб кетар экан шаҳар бошлиғига ўз ўринбосари ва «ўнг қўли» бўлган Жеймс Ричфордни ўз ўрнида қолдиришини айтди.

«Тайм» журнали янги полиция бошлиғининг бошқа хизматлари қаторида унинг 1968 йилда Чикагода бўлиб ўтган намойиш қатнашчиларига қарши полиция томонидан қилинган қонли жазолашларга раҳбарлик қилганлигини эслаб ўтади. Ўша вақтда шаҳарда демократик партиянинг сайловолди съезди ўтаётган эди. Ораларида кўп ёшлар, студентлар бўлган аҳоли ҳукуматнинг сиёсатига қарши, чунончи Ветнамдаги урушга қарши норозилик билдириб намойиш ташкил этди. Полиция ҳаракати бутун мамлакатда қаҳр-ғазаб қўзғади. Жеймс Ричфорд ана шундай қилиб «тарихга кириб қолди».

Чикаго шаҳрининг бошлиғи Дейли ва Америка матбуотининг кўпгина вакиллари «кучли шахс» Ричфорд полицияда дарров тартиб ўрнатади, деб ҳисобламоқдалар. Лекин баъзи журналистлар бошқача фикрда. Улар Конликнинг «Ўнг қўли» бўлган бу кишининг унинг суиистеъмолларидан бехабар бўлмаган бўлса керак, деб айтмоқдалар. Конлик ва эҳтимол шаҳар бошлиғининг ўзи ҳам Ричфордни тайинлаш билан жиноий изларини йўқотиш учун уринишаётган бўлишлари мумкин.

А. ПРАВОВ.
(АПН).

Сиз ҳаракат қоидаларини биласизми? пиёдалар конкурси

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

Ҳар куни кўплаб тошкентликларга шаҳардаги қатновда иштирок этишга тўғри келади. Улар автомобиль транспорти, трамвай, светофор сигналлари, регулировкачининг ишоралари билан бевосита муносабатда бўладилар. Аммо уларнинг ҳаммаси кўча ҳаракати қоидаларини яхши биладиларми, кўчаларда ўзларини сезгир, интизомли тутадиларми?

Ана шу саволларга жавоб бериш учун газета редакцияси давлат автомобиль инспекцияси ва пассажир транспорти бошқармаси билан биргаликда «Ҳаракат қоидаларини биласизми?» деган пиёдалар конкурсини эълон қилган эди. Конкурс уч турдан иборат бўлди. Газетхонларга кенг мавзулар доирасини ўз ичига олган 380 саволга жавоб бериш таклиф қилинганди.

Шуниси қувонарлики, конкурс ҳамшаҳарларимизда катта қизиқиш уйғотди. Редакцияга 700 дан зиёд хат келди. Шу билан бирга қайд этиш керакки, топшириқнинг барча саволларига ҳеч ким тўла жавоб бера олмади. Одатдагидан ташқари мусобақа қатнашчиларининг аксарияти кўпгина оддий саволларга ҳам жавоб топа олмаганликлари ачинарли ҳол. Бу уларнинг кўча ҳаракати қоидалари билан яхши таниш эмасликларидан далолат беради. Шунинг учун кўча ҳодисаларининг айримлари пиёдалар айби билан содир бўлаяпти. Ҳамшаҳарларимиз ўртасида ҳаракат қоидаларини кенг тарғиб этиш, уларга тушунтириш зарур. Йилдан-йилга кўчаларда транспортнинг кўпайиб бориши туфайли бу иш муҳим аҳамият касб этади.

Энди конкурс якунларига мурожаат қилайлик. Жавоблар синчиклаб ўрганиб чиқилгандан сўнг ғолиблар аниқланди. Юнусобод массиви, 15-уй, 14-квартирада истиқомат қилувчи Денисовлар оиласи энг кўп — 32 очко тўплади. Биз ана шу фамилияни биринчи турга якун ясаганимизда ҳам айтиб ўтган эдик. Денисовлар деярлик ҳамма саволларга тўлиқ жавоб бериш билан бирга, уларга оид тасвирий ва фотоматериалларни ҳам қўшиб юборишган. Уларнинг альбоми меҳр билан синчиклаб тайёрланган.

Иккинчи ўринни 34-мактабнинг 10-синф ўқувчиси З. Қўчқоров эгаллади. Зоир ғолиблардан бир очкогина ортда қолди. У ҳаракат қоидалари билан яхши таниш ва конкурс менга ёрдам берди, деб ҳисоблайди.

Уч газетхон — А. И. Постоленко, Ю. Д. Карлов ва Е. А. Золотухина баравар — 29 тадан очко тўплашди. Конкурс жюриси 3-ўринни Евгения Александровнага беришга қарор қилди. Фақат угина конкурс қатнашчилари ўртасида иккинчи тур саволларига тўла жавоб бера олган.

Биз конкурс ғолибларини чин қалбдан табриклаймиз. Уларга қимматбаҳо совғалар топширилади.

Шунингдек, В. Варавин, А. Новиков, В. Курашенко, С. Хруслевский, З. Золотарев, Л. Пикулев, С. Трашчевский, Р. Мусин, К. Кацук, В. Қодирбоев, Б. Бувалко, А. Шайбаковларнинг ҳаракат қоидалари билан яхши таниш эканликларини таъкидлаш лозим.

Конкурсда иштирок этган газетхонларга миннатдорчилик билдирамиз.

III тур жавоблари

БИЛИМИНГИЗНИ СИНАБ КЎРИНГ

Газетамизнинг 14 февраль сонида пиёдалар конкурсининг III тур шартлари эълон қилинган эди. Бу турда берилган саволлар аввалгиларига нисбатан енгилроқ бўлишига қарамай газетхонлардан кўпчилиги уларнинг ҳаммасига жавоб топа олмаганлар.

Бугун биз ана шу саволларга жавобларни эълон қилаяпмиз. Ўйлаймизки, газетхонлар уларни диққат билан ўрганиб чиқишади ва кўчада сўзсиз уларга амал қилишади.

1. Шаҳар ташқарисидаги пиёдалар учун йўлкасиз йўлдан пиёдалар ва икки велосипедчи кетишяпти. Уларнинг қайси бири ҳаракат қоидасини бузаяпти?

Пиёда «А» ва велосипедчи «А». Қоидаларнинг 16-пунктига мувофиқ аҳоли пунктидан ташқарида пиёдалар транспорт ҳаракатига қарама-қарши йўналишда, велосипед етаклаганлар эса транспорт ҳаракати бўйлаб юришлари лозим.

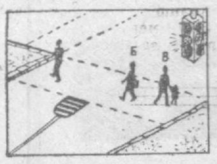

2. Ҳозир светофорнинг яшил чироғи ёнади ва пиёдалар ўтиш жойига транспорт оқими шиддат билан интилади. Ҳайдовчилар пиёдалардан қайси бирига йўлни кесиб ўтишни тугаллашига имконият беришлари лозим?

Улар «А» ва «Б» пиёдалар ўтиб бўлишини кутишлари керак. Пиёда «Б» эса (ҳаракат қоидаларининг 21-пунктига мувофиқ) светофорнинг рухсат этувчи сигнали ёнгунга қадар «хавфсизлик оролчасида» кутиб туриши лозим.

3. Йўлни бундай ҳолда кесиб ўтиш нима учун хавфли ва бу ҳақда йўл ҳаракати қоидаларида нималар дейилган?

Йўлнинг дарахтлар билан тўсилган, кескин бурилган еридан ўтаётган пиёдалар кутилмаганда ўнг томондан келган автомобиль тагида қолишлари мумкин. Қоидаларнинг 18-пункти пиёдаларга серқатнов кўчаларни ҳар икки йўналишдаги транспорт қатнови яхши кўриниб турадиган ерларидангина ўтишга рухсат беради.

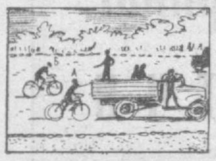

4. Расмда ҳаракат қатнашчилари қоидаларни қуйидагича бузишяпти: а) йўловчи автомобилнинг зинасида кетаяпти; б) кузовда кетаётган йўловчи ҳаракат вақтида тик турибди; в) велосипедчи «А» автомобиль кузовига осилиб олган; г) велосипедчи «Б» иккинчи қаторда, йўлнинг ўнг қатнов қисмидан бир метрдан зиёд нарида кетаяпти.

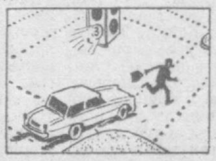

5. Автомобилнинг фақат ишончли тормозларигина пиёдани ҳалокатдан сақлаб қолди. Бу авария ҳолатини юзага келтиришда ким айбдор? Ҳаракат қоидаларининг 105-пункти талабларини бажармаган ҳайдовчи айбдор. Чунки у светофорнинг яшил чироғига мувофиқ ўтаётган пиёдага йўл бериши керак эди.

6. Ҳайдовчи ва пиёда кўчанинг қатнов қисмида ўзларининг йўллари кесишишини ва фалокат хавфи борлигини бир пайтда билиб қолишди. Бу вақт тигиз ҳолатда уларнинг имкониятлари тенгми, бу фарқнинг моҳияти нимада? Уларнинг имкониятлари тенг эмас. Хавфни сезган пиёда «қоққан қозиқдек» тўхташи мумкин. Ҳайдовчи бундай имкониятга эга эмас. Ниҳоятда секин ҳаракат қилаётган автомобиль ҳам тўхташ учун 15—25 метр йўлни босиб ўтади.

7. Чорраҳадаги светофорнинг сариқ чироғи ўчиб-ёниб турибди. Бу сигнал пиёдадан нимани талаб қилади. Чорраҳадан ўтиш мумкин, фақат ниҳоятда эҳтиёт бўлиш керак.

8. Шаҳар мактаби ўқувчиларини группа ҳолида театрга олиб боришга қарор қилдилар. Улар кўчадан қандай ва қаердан юришлари керак? Улар фақат йўлкалардан юришлари лозим.

Болалар картина галереяси

Грузиянинг ёш рассомлари ажойиб совға олдилар. Тбилисида, давлат филармониясининг янги биносида Болалар санъати музейининг картиналар галереяси очилди. Томошабинлар мактаб ўқувчилари ва мактабгача ёшдаги болалар бадиий асарлари биринчи республика виставкасининг 1500 экспонати билан қизиқиб танишмоқдалар. Кўргазмага тасвирий санъат, графика, ҳайкалтарошлик, металлга нақш ўйиш, амалий санъат асарлари қўйилган.

СУРАТДА: экспонатлар мана шундай қизиқиш уйғотмоқда.

А. Сааков фотоси,
ТАСС фотохроникаси.

КЎЛ СОҲИЛИ СЎЛИМ-СЎЛИМ

В. И. Ленин комсомоли номидаги марказий маданият ва истироҳат боғининг маъмурияти оромгоҳни 12-апрель — Космонавтлар кунига очиш учун қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Боққа шаҳарнинг кўпгина мактаблари комсомол ташкилотлари оталиқ ёрдами кўрсатяпти. Бу борада, айниқса 45, 84, 85, 90-мактаб ўқувчилари намунали ишлар қилмоқдалар. Улар бир неча кундан буён дарсдан кейин ва дам олиш кунларида кўкаламзорлаштириш ишларини бажармоқдалар. Шу кунга қадар боғда 5820 квадрат-метр жой орасталанди. 3200 метр ариқ-зовурлар тозаланди. 10 гектар ерга майса сепилди.

Мактаб ўқувчилари ва боғ ишчи-хизматчилари кўл атрофига 5 минг туп гул кўчати ва 200 га яқин манзарали дарахт кўчати ўтқазишди. Бир неча минглаб дарахт таглари юмшатилди. Оммавий ҳашарда ҳар куни юздан зиёд комсомол ва пионер актив иштирок этмоқда.

Янги мавсумда дам олувчилар боғда ўтказиладиган бир қатор маросимлар ва қизиқарли байрамларнинг гувоҳи бўладилар. Жумладан, боғ қошида янги «Гулшан» ашула ва рақс ансамбли ташкил этилди. 40 кишилик коллектив репертуаридан республикамизнинг олтин тўйига бағишланган куй ва қўшиқлар ўрин олган.

Боғ маъмурияти Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг олтин тўйини муносиб нишонлаш учун боғда областлар ютуқлари кунларини ўтказишга қарор қилди. Бунга республикамиздаги деярли барча областларнинг ветеранлари ва илғор ишчилари таклиф этилади. Улар колхоз ва совхозларнинг 50 йил ичида барча соҳаларда эришган ютуқлари илғор тажрибалари ҳақида ҳикоя қилиб берадилар. Область кунларида мазкур область санъаткорлари концерт берадилар. 50 йилликка бағишлаб оммавий сайиллар уюштирилади.

Спорт

МУСОБАҚАЛАР ХРОНИКАСИ

СССР ўсмирлар терма командасининг футболчилари УЕФА турнирининг навбатдаги саралаш матчида Кошица шаҳрида чехословакиялик тенгдошларига 0:1 (0:0) ҳисобида ютқазиб қўйдилар. Совет футболчиларининг ана шу мағлубиятидан сўнг ЧССР ўсмирлари мазкур группада пешқадам бўлиб олишди. Улар тўрт очко тўпладилар. Группадаги сўнгги матч — Польша—СССР учрашуви (бу ўйин 7 апрелда Варшавада бўлади) УЕФА турнирининг финал ўйинларига қайси команда йўлланма олишини ҳал қилади. Ҳозирча Польша ва СССР футболчилари 3 тадан очкога эга.

5 апрелда Хельсинкида очиладиган жаҳон ва Европа чемпионатида иштирок этадиган хоккей бўйича СССР терма командасининг составы аниқланди. Командага ЦСКА, «Динамо» (Москва), «Крылья Советов», «Спартак» (Москва) коллективларининг энг яхши ўйинчилари киритилди. Кеча кечқурун терма командамиз Хельсинкига жўнаб кетди.

Жаҳон ва Европа чемпионатида ҳаммаси бўлиб ўттиз учрашув ўтказилади. Ана шу учрашувлардан 23 тасини телевидение ва радио орқали Совет Иттифоқига трансляция қилиш мўлжалланмоқда.

Ажойиботлар оламида

РАДИО ТЎЛҚИНЛАРИ ВОСИТАСИДА

Сибирь физика-техника институтининг олимлари ясаган асбоб 3,5 метр чуқурликкача ётқизилган нефть ва газ магистралларини «билади». У янги трассалар ётқизишда ва ремонт ишларида қўл келади.

Авторлар радио тўлқин воситасида изловчи деб ном берган бу асбоб синовлардан муваффақиятли ўтди ва кўплаб ишлаб чиқаришга тавсия қилинди. У шаҳар хўжалигида электр кабеллари, водопровод қувурлари ётқизиладиган жойларни аниқлашда ҳам кенг кўламда ишлатилади.

Ҳозир институт олимлари ер ости коммуникация линияларинигина эмас, шу билан бирга айрим металл буюмларни ҳам «кўра оладиган» радио тўлқин воситасида изловчи бошқа бир асбоб конструкцияси устида ишламоқдалар.

К. МИРОШНИЧЕНКО,
ТАСС мухбири.
Томск,

ИССИҚКЎЛ „ПОМПЕЯ"СИ

Ҳар кўклам Иссиққўлда пўртаналар жавлон уради. Улар 12 баллга чиқиб кема экипажларига кўп қийинчиликлар келтиради, аммо археологларни қувонтирадиган кўп нарсалар ҳам беради.

Катта сув тўлқинлари Иссиққўл бўйидаги қадимги аҳоли маданиятининг осор антиқаларини қумли соҳилга чиқариб ташлайди: Булар орасида рўзғор буюмлари, тангалар, хум парчалари бор.

Мана шу буюмларга қараб ҳозир, кўп метрли сув қатлами остида ётган VI—XV асрларга мансуб масканларда ҳунармандчилик ва маданият юксак даражада ривожланганлигини билиш мумкин.

Бир вақтлар Иссиққўл территориясида шаҳарлар бўлган. Топилаётган кўпгина нарсалар шундан далолат беради. Ленинградлик археологлар акваланг билан қуролланиб, сув тубида хароб бўлган шаҳарларнинг маҳаллаларини топдилар. Қўйсари курортидан бир неча километр нарида ҳатто кўп метр сув қатлами орасидан ҳам девор ва минора вайроналари кўриниб туради. Ғишт хумдон вайроналари ҳам топилди.

Олимлар у ердаги катта-катта геологик ларзалар натижасидан замин неча бор чўккан ва тоғлик «денгиз» — ҳозирги Иссиққўл ҳосил бўлиб, ибтидоий кишиларнинг масканларини ва кейинроқ пайдо бўлган қўрғонларни сув остида қолдирган. Кўл денгиз юзасидан 1609 метр баландликда қоялар қуршовида ётади. Кўл Жанубий Америкадаги Титикака кўлидангина чоғроқдир.

Иссиққўл «Помпея»си меҳнаткашлар суюб ҳордиқ чиқарадиган жой бўлиб қолди. Ҳозир кўл бўйларида 200 га яқин курорт, санаторий, дам олиш уйлари ва пансионатлар ишлаб турибди.

А. КОМАРОВ,
ТАСС мухбири.
Фрунзе.

Ножўя иш — келтирар ташвиш

Ҳазил эмиш...

Иш жойининг тайини бўлмаган Абдуқодир Каримов ўтган йили сентябрь ойининг дастлабки кунларидан бирида, эрталаб Олой бозоридаги 10|29-саноат моллари магазинига кириб борди. Бу ер харидорлар билан гавжум эди. Сотувчиларнинг қўли-қўлига тегмайди.

— Бундай қулай пайтни ҳеч қачон топа олмайсан, киши, — деди у ўзига-ўзи. — Вақт ғанимат ундан фойдаланиб қолиш лозим.

У сотувчилар кўзини шамғалат қилиб, растадаги катта бир ўрам штапелни икки буклаб, қўлидаги рўзғор сумкасига солмоқчи бўлди. Шошилганда «лаббай» топилмайди деганлари тўғри экан, Шунча ҳаракат қилмасин, штапель сумкага сиғмасди.

Кутилмаганда, шу вақт А. Каримовнинг бу ножўя ҳаракатини кичик сотувчи М. Шораҳмедов кўриб қолди. У шошилганча сумкадаги материалга ташланди ва сотувчи Йўлдошевни ёрдамга чақирди.

А. Каримов бундай қараса иш чатоқ. Шармандa бўлиб, қопқонга тушиш ҳеч гап эмас. Шунинг учун, у ўзгача йўл танлади.

— Эҳ, кечирасизлар, ҳазиллашгандим, — деди Абдуқодир ўзини ҳеч нима билмаганга солиб. Унинг бу номери ўтмади, албатта. «Ҳазилчи» зудлик билан оперпунктга олиб борилди...

...Ҳурматли газетхон, Абдуқодир Каримовнинг «ҳазилкаш»лик фаолиятидан атиги бир шингилини диққатингизга ҳавола этдик. Лекин ана шундай «ҳазил»лар туфайли илгари у беш марта турли муддатларга қамалиб чиққанлигини айтмаса ҳам бўлади. Булардан тегишли хулоса чиқаришни ўзига эп кўрмади.

Мана, қингир иш Абдуқодирни яна судга бошлаб келди. У қора курсида ўтирибди. А. Каримовнинг жиноий ишини кўриб чиққан Киров район халқ суди айбдорни беш йил муддат билан озодликдан маҳрум этишга ҳукм чиқарди. «Ҳазилкаш» йигит уни жазоси кучайтирилган ахлоқ тузатиш меҳнат колониясида ўтайди.

К. СЕВАРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4|IV да **Чио-чио-сан.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 3|IV да **Комиссия** (билетлар сотилган), 4|IV да **Олтин девор** (билетлар сотилган).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 3|IV да **Хотинимнинг эри,** 4|IV да **Ҳижрон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — ҚОЗОҚ ДАВЛАТ ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЛАРИ.

КИНО

3 АПРЕЛДА

Юз процент нейлон — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кечқурун).

Микрорайон — «ЎЗБЕКИСТОН», ҲАМЗА номли (кечқурун), «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», (жуфт соатларда), «ВОСТОК» (18.00, 21.45).

Мен севган ва унутмаган кишилар — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Иван Васильевич касбини ўзгартиради — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Сўнгги дақиқагача — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

4 АПРЕЛДА

Юз процент нейлон — САНЪАТ САРОЙИ», «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Микрорайон — «ЎЗБЕКИСТОН», ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Мен севган ва унутмаган кишилар — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Иван Васильевич касбини ўзгартиради — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Сўнгги дақиқагача — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Ҳаёт манбаи (2 серил) — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ ЎСИМЛИКЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ СТАНЦИЯСИ

қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва касалликларига қарши иҳота дарахтларига дори сепиш, дарахт шохларини қирқиш, дарахтларни каллаклаш, тўнкаларни кавлаб олиб ташлаш ва шикастланган дарахтларни олиб ташлаш ишларини бажариб бериш учун

ТАШКИЛОТЛАР БИЛАН ШАРТНОМА ТУЗАДИ

Шаҳар аҳолисидан томорқаларидаги дарахтларга қишлоқ хўжалик зараркунандаларига ва касалликларга қарши дори сепиб бериш учун буюртмалар қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-57, Магазин-мавзук кўчаси, 12-уй (10, 14, 43, 56-автобусларнинг «Трактор йиғув заводи» бекати). Телефон 48-22-25.

ЎЗБЕКИСТОН ССР САВДО-САНОАТ ПАЛАТАСИГА

бош бухгалтер ўринбосари ва бухгалтер

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга мурожаат қилинсин.

ҲАВО ТРАНСПОРТИ ПАССАЖИРЛАРИ УЧУН МАЖБУРИЙ ҚОИДАЛАР

ПАССАЖИР ЎЗ БИЛЕТИ БИЛАН 5 ЁШГАЧА БЎЛГАН БИТТА БОЛАНИ (унга алоҳида жой берилмайди) БЕПУЛ ОЛИБ ЮРИШИ МУМКИН. БОЛА ҲАҚИДА БИЛЕТ СОТИБ ОЛАЁТГАНДА ЁКИ УНИ ҚАЙД ЭТАЁТГАНДА МАЪЛУМ ҚИЛИШИ ЛОЗИМ.

ҲАВО КЕМАЛАРИГА БИРИНЧИ НАВБАТДА БОЛАЛИ ПАССАЖИРЛАР ВА ИНВАЛИДЛАР ҚЎЙИЛАДИ

ҲАВО КЕМАЛАРИГА: маст ҳолатдаги пассажирлар, жамоат тартибини бузувчилар, бетоб йўловчилар, улар ўзларига ва атрофдагиларга хавф туғдиришлари мумкин. Ушбу қондани ва СССР ҳаво йўлларида пассажирлар багаж ва юк ташиш қоидасини бузувчилар ўз хатти-ҳаракати билан учишга хавф туғдирувчи ёки ҳаво кемаси ичидаги йўловчилар ва экипаж состави ҳаётига бевосита таҳлика солувчилар қўйилмайди.

Редактор
С. М. ҚАРОМАТОВ.

БУГУН ВА ЭРТАГА „ЗАНГОРИ ЭКРАН"ДА

3 АПРЕЛЬ — ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 17.45 Фан оламида. 18.15 «Биз қандай мусобақалашаяпмиз». **Тошкент кўрсатади.** 18.30 Кўрсатувлар программаси. **Ўзбек тилида:** 18.40 Болалар учун. «Юлдузча». телевизион журнали. 19.10 Миллионлар ленинча университети. 19.25 Ленин орденли Бурятистон опера ва балет театри санъат усталарининг концерти. 20.15 «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). 20.30 «Экиш—биринчи имтиҳон». 20.40 «Ахборот» информацион программаси. 21.00 Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига. «Ерқин ҳаёт». телевизион журнали. 21.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 «Жаноб олийларининг адъютанти». Бадиий фильмнинг 3-серияси (ўзбек тилида).

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.30 Концерт. 19.05 Янгиликлар. 19.15 Рангли телевидение. Болалар учун кўрсатув. 19.30 СССР Фанлар Академиясининг мухбир-аъзоси В. Г. Афанасьев телетомошабинлар саволларига жавоб беради. 20.00 Экранда кинокомедия. «Эгизаклар». Бадиий фильм. 21.30 Рангли телевидение. Жаҳон халқлари ижоди. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Азимут». Турист-ўлкашунослик клуби (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 СССР композиторлари V съездининг очилиши шарафига. Симфоник куйлардан концерт. Концерт охирида кўрсатувлар программаси.

4 АПРЕЛЬ — ПАЙШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.00 Кўрсатувлар программаси. 12.05 Рангли телевидение. Эрталабки гимнастика машғулотлари. 12.20 Янгиликлар. 12.30 Экранда кинокомедия. «Эгизаклар». Бадиий фильм. 14.00 Беш йиллик қурилишларида. 14.30 Рангли телевидение. «И. Богачёв куйлайди». Д. Шостаковичнинг М. Цветаева шеърларига ёзган вокал туркуми. 14.50 Москва кундузги кўрсатувларининг охири. 15.55 Кўрсатувлар программаси. 16.00 Шахмат мактаби. 16.30 Адабий ўқиш. Н. Гоголь. «Йўқолган ёрлиқ». 16.50 Рангли телевидение. Ўқувчилар учун. «Талабларингизга мувофиқ, болалар» номли кўрсатув. 17.20 Янгиликлар. 17.30 Миллионлар ленинча университети. Социалистик хўжаликда фойда ва рентабеллик. **Тошкент кўрсатади.** 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.10 «Бир қўшиқ ҳақида». Болалар учун қўғирчоқ фильм. **Рус тилида:** 18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ўринбосарлар». 19.00 Тошкент — Олмаота мусобақаси. Ўзбекистон ва Қозоғистон телевидениесининг биргаликдаги кўрсатуви. 19.30 Рангли телевидение. «Зайнаб Омонова». Телевизион ҳужжатли фильм. 19.45 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 20.00 Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига. «Юбилей йилидаги янги объектлар». Сирдарёдан олиб кўрсатилади. 20.30 Шеърият мухлисларига. 20.40 «Ахборот» информацион программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 11.30 «Тубан сут эмизувчилар». Зоология. 12.00 «Буюк Новгород». Телевизион ҳужжатли фильм. 12.25 «Тубан сут эмизувчилар». Зоология (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 18.00 Венгрия. Халқ Республикаси телевидениеси программаси. 20.45 «Қисмат ғазабига учраган дамда». А. С. Пушкин асарлари ва ёзишмалари асосида тайёрланган адабий композиция. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 Ҳужжатли фильмлар экрани (ўзбек тилида).

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

Тошкент оқшоми 4 бет.
3 АПРЕЛЬ, 1974 й.
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ.
Р. 03360. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр А—3060.
ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33.02.58 гача, Эълонлар бўлими—33.81-42.